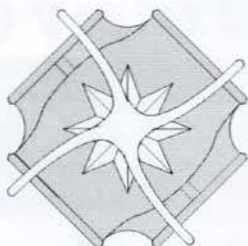

De Nieuwe Zelfzwichter

in dit nummer

- Redactioneel
- Van Vereniging tot Molenhuis
- Interview nieuwe voorzitter
- Bløf bij Ceres
- VVvdGM-vergadering
- Gildenieuws
- Molennieuws
- Is dat wel zo? – Achter het molennieuws!
- Boekennieuws
- Molenweekend 2004
- Molenprikbord en 25 jaar Zelfzwichter
- Verstild verleden (48)
- Agenda

Colofon

De Nieuwe Zelfzwichter

Jaargang 9, no. 1

maart 2005

ISSN 1386-4920

De Nieuwe Zelfzwichter is het kwartaalblad van de gezamenlijke molenorganisaties in de provincie Groningen. Het blad verschijnt in de maanden maart, juni, oktober en december. Leden van de Vereniging Vrienden van de Groninger Molens en leden van de Stichting De Groninger Molen ontvangen het blad automatisch. Niet-leden kunnen zich op dit periodiek abonneren voor € 14,00 per jaar (4 nummers).

Losse nummers kosten € 3,50 (exclusief porto).

Redactie:

Lopende Diep 8, 9712 NW Groningen, tel. (050) 312 16 94

J.C. van Driel - Groningen, G. Geertsema-ten Broek -

Groningen, H.A. Hachmer - Nieuwe Pekela, G. Koster - Peize,

M. Strijkstra-Kalk - Groningen, D. Lippe - Groningen (lay-out).

Opgave lidmaatschap + abonnement:

Vereniging Vrienden van de Groninger Molens,

t.a.v. Ledenadministratie, Lopende Diep 8, 9712 NW Groningen

Participanten:

Vereniging Vrienden van de Groninger Molens, tel. (0597) 59 19 31

Stichting De Groninger Molen, tel. (050) 312 16 94

Gilde van Vrijwillige Molenaars, afd. Groningen

Secretariaat: J.-J. Sterenberg, De Vliet 5, 9781 NR Bedum, (050) 3014039

Molenbureau

Het gemeenschappelijke adres voor alle informatie over molens, de redactie van De Nieuwe Zelfzwichter en de secretariaten van de participanten in De Nieuwe Zelfzwichter is:

Lopende Diep 8, 9712 NW Groningen, (050) 3121694

E-mail: molens@museumhuisgroningen.nl

Het molenbureau is geopend op de OCHTENDEN van MAANDAG t/m DONDERDAG en eventueel op andere tijden na afspraak.

Groninger molenarchief:

Het Groninger Molenarchief, Wedderstraat 39, Veele

(9541 ED Vlagtwedde)

(0599) 312185 (dinsdag), molenarchief@hetnet.nl

Aan dit nummer werkten mee:

J.C. van Driel, L. Groenewold, H.A. Hachmer, J. Hoogakker,

G. Koster, I. Martens, B. Oomkens, W. van Rheen, J.-J. Sterenberg,

M. van Straten, A.M. Strijkstra, M. Strijkstra-Kalk, D.J. Tinga,

P.J. Veenema, L. Venema, I. Wierenga-Spijk

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen in te korten en/of aan te passen.

Overname van artikelen is eerst na overleg met de uitgever toegestaan.

Grafische basisvormgeving:

Biche Eleveld bNO, Groningen

Drukwerk:

Zodiak Groep - Groningen

Oplage: 750 exemplaren

Sluitingsdatum kopij: 23 mei 2005

foto omslag:

Een oude foto van 't Witte Lam,
nog met houten kleppen uiteraard.

Foto: collectie Het Groninger Molenarchief

- 2 • Redactioneel**
- 3 • Van Vereniging tot Molenhuis: een einde en een nieuw begin**
Van ouds bekende figuren in een nieuwe jas, maar hopelijk ook nieuwe gezichten.
- 6 • Fijke Liemburg: kennismaking met de voorzitter van ons Groninger Molenhuis**
Is het mogelijk op afstand romantische gevoelens te hebben voor molengekken?
- 8 • Bløf onder de molen**
Een molen in bedwang te houden, nou ja – maar een goede crowd control da's pas wat.
- 9 • Vereniging Vrienden van de Groninger Molen**
Uitnodiging Voorjaarsvergadering 2005
Verslag Najaarsvergadering 2004
Het Friesche Veen is misschien een opstapje naar de volledige noordelijke molenintegratie (je kunt er ook in verzuipen).
- 12 • Gildenieuws**
Raak en mis: een toelatingsexamen in de sneeuw krijgt waarschijnlijk een vervolg in de zon.
- 12 • Molennieuws**
*Nog nooit aan het werk geweest en nu al in de vijzel-WAO.
Bij Ander molennieuws leest u onder andere over nieuwe inzichten en ansichten.*
- 15 • Is dat wel zo? – Achter het molennieuws!**
Geloof nooit zomaar wat er gedrukt staat.
- 17 • Boekennieuws**
Spannende citaten van zekere A. en B. over de molens van W. te U. en van B. te W.N.
- 19 • Groninger Molenweekend 2004**
Moet beter kunnen – maar dan op z'n Gronings gezegd.
- 20 • Verstild verleden (48)**
Veranderingen bij restauraties? Big brother is watching you!
- 21 • Molenprikbord en 25 jaar Zelfzwichter**
We katten wat af! Pardon, spelfoutje: We chatten wat af...
- Agenda**

Redactioneel

Niets is zo veranderlijk als de wind en alles wat daarmee annex is.

In het vorige nummer van dit blad bereidden we u erop voor dat het nummer dat nu voor u ligt (groot)deels gevuld zou worden met informatie over de concrete uitwerking van de integratieplannen voor de Groninger molenorganisaties. Nummer 2004/4 lag nog maar amper in de bus of het kwam de redactie ter ore dat diverse werkgroepen verwachten dat ze ten tijde van de volgende kopijdatum hun eieren nog niet gelegd zouden hebben, om van uitbroeden maar niet te spreken. Om het legsel bij u te bezorgen zal de Stuurgroep waarschijnlijk geen beroep doen op de paashaas want die heeft de neiging de eieren onderweg te verstoppert. Ook het tweede nummer van ons blad kan hier geen dienst verlenen want dat zal te laat verschijnen. Voordat het nieuws van de reorganisatie met de bijbehorende feestelijkheden officieel wereldkundig kan worden gemaakt, zullen de drie achterbannen nog hun finale goedkeuring moeten kunnen geven aan de beoogde herstructurerings met de daarvoor noodzakelijke juridische voorbereidingen zoals de omvorming van de Vereniging Vrienden van de Groninger Molens (opheffing) tot (deel van) de Stichting Groninger Molenhuis (SGM). Al met al ligt er nu wederom een Nieuwe Zelfzwichter voor u met de vertrouwde vorm.

U hebt nu (nog) meer kans dan ooit – zolang De Vereniging nog De Vereniging is – invloed uit te oefenen op de aard, de vorm en de inhoud van het

blad. (Na de overgang kan dat alleen nog als u toetreedt tot de redactie!) Een deel van het broodmeel (de tekst) zal wel van dezelfde leveranciers blijven komen, maar of de redactie er krentenbrood, roggebrood, maïsbrood of meergranenbrood van mag gaan kneden is nog onduidelijk. Ook over de bakvorm (lay-out) is nog niets bekend: veel kleine frievole croissantjes, een paar grote grijze zuurdesembonken of veelkleurige sukadestollen, wie zal het zeggen – u dus!

Grijp de gelegenheid en spreek uw voorkeuren uit over de gewenste Grunniger meulnkouk.

Hendrik Hachmer leverde in 1987 zijn eerste bijdrage aan de Zelfzwichter en omdat hij eind '87 de redactie in rolde is hij al meer dan 18 jaar als redacteur bij dit blad. In het kader van de aankomende veranderingen blikt hij terug en kijkt hij vooruit, daarbij rekening houdend met kritische geluiden, het nieuwe medium internet en de computer...

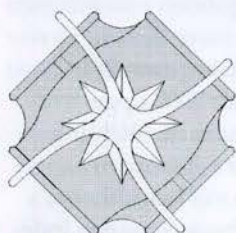
Douwe J. van der Zee, de bouwkundig medewerker van de Stichting De Groninger Molen, heeft per 1 maart 2005 een functie aanvaard bij de Stichting Het Groninger Landschap. Hij neemt daarom na 14 jaar afscheid van de molenstichting. Op vrijdagmiddag 15 april kunt u tussen 16:00 uur en 17:30 uur afscheid nemen van de heer Van der Zee tijdens een receptie in Café Vaatsra, Boterdiep Westzijde 45, 9785 AL Zuidwolda.

Redactioneel vervolg

In de boekbespreking op pagina 19 in het vorige nummer (04/4) is een fout geslopen. De presentatie van het boek *Groningen, Gids voor cultuur landschap en recreatie* was weliswaar in Midwolda, maar

niet op de Ennemaborg. De juiste locatie heet De Vicarie van Midwolda en is te vinden aan de Hoofdweg 35 – als u het boekje al hebt aangeschaft vindt u de locatie daarin op pagina 304.

Van Vereniging tot Molenhuis: een einde en een nieuw begin

De Vereniging Vrienden van de Groninger Molens is opgericht in 1973 met als doel het verdwijnen van de molens in Groningen een halt toe te roepen. Dit gebeurde voortvarend en de Vereniging heeft een grote ledenschaar achter zich weten te verzamelen. Er is in de afgelopen 30 jaar veel tot stand gebracht. Met heel veel vrijwilligersinzet is verwording van molens tegengegaan. Dit gebeurde door molens in bezit te nemen (molenromp *Widde Meuln* te Ten Boer), door molens te beschermen tegen verder verval (molen *Langelandster* te Garmerwolde, molen *Zwakkenburger* te Niezijl/Zuidhorn), door gedoemde molens weer op te bouwen (molen *Bovenrijge* te Ten Boer) of mee te werken aan herbouw (Amerikaanse windmotor *Koetze Tibbe* te Kropswolde) en door in de provincie verdwenen molentypes terug te brengen (paaltjasker te Nieuw-Scheemda). Andere wapenfeiten zijn onder meer het uitgeven van een steeds meer omvattend en mooi uitziend provinciaal molenkwartaalblad (*De Zelfzwichter*, later *De Nieuwe Zelfzwichter*) en het opzetten van voorzieningen voor leden en het algemene publiek, zoals het Groninger Molenarchief (eerst in Appingedam en na Wedde nu in Veele) en de website www.GroningerMolens.nl. Daarnaast zijn anderen ondersteund in problemen rondom de molens, zoals met de biotoop (molen *Edens* te Winschoten) of met te ingrijpende verbouwingsplannen (molen *Hollands Welvaart* te Mensingeweer). Dit is overigens geen volledige lijst.

Activiteiten van de Vereniging werden de laatste jaren geremd door een gebrek aan vrijwilligers. Dit is natuurlijk meer een maatschappelijk fenomeen dan dat er minder werk aan de winkel is. De moge-

lijkheden van de Vereniging werden hierdoor beperkt. De vraag is dan ook opgekomen hoe in deze tijd met de huidige mogelijkheden het beste de doelstellingen van de Vereniging konden worden nagestreefd.

De meest natuurlijke stap hiervoor was het bundelen van de krachten van alle provinciale molenorganisaties onder het motto 'Samen staan we sterker'. Na een aantal jaren van overkoepelende samenwerking is er o.a. in een stuurgroep de afgelopen 2 jaar gewerkt aan een nieuwe manier om volledig samen met de moleneigenaren en de vrijwillig molenaars de strijd voor de Groninger molens voort te zetten. Er is hierover al veel verschenen in dit blad. Het lijkt erop dat de Vereniging inderdaad in deze organisaties vrienden gevonden heeft die het belang inzien van hoe de Vereniging de strijd tegen het verval van de Groninger molens voert, namelijk vanuit een grote betrokkenheid en een groot maatschappelijk draagvlak. Dit initiatief is ook door de Provincie gezien als een goede stap en is ook daadwerkelijk door de Provincie ondersteund.

De huidige stand van zaken is dat De Vereniging en de Stichting De Groninger Molen en de afdeling Groningen van het Gilde van Vrijwillige Molenaars zich hebben vastgelegd via een intentieverklaring om in de loop van 2005 met een nieuwe organisatie, *Stichting Het Groninger Molenhuis*, officieel van start te laten gaan. De Stichting Het Groninger Molenhuis wordt daarmee het centrale punt voor alle zaken rondom de Groninger molens. Deze verklaring is op de najaarsvergadering 2004 aan de leden voorgelegd en goedgekeurd.

De verklaring behelst onder meer de intentie van de drie organisaties om

- hun activiteiten te bundelen in één nieuwe organisatie met als naam Stichting Het Groninger Molenhuis,
- alle rechten en plichten van de Vereniging Vrienden van de Groninger Molens en Stichting De Groninger Molen over te doen gaan naar de Stichting Het Groninger Molenhuis, waarbij een beschermingsconstructie wordt voor het molenarchief in Veele gemaakt,
- de stuurgroep opdracht te geven een bestuur te vormen. De eerste stap in de vorming van het nieuwe bestuur is gezet: dhr. Fijke Liemburg, burgemeester van Menterwolde en molengek, is bereid de voorzittersrol te vervullen. Elders in dit blad is een interview met Fijke Liemburg te lezen.
- de Vereniging Vrienden van de Groninger Molens en de Stichting De Groninger Molen in 2005 op te heffen.

Het opheffen van de Vereniging is geen geringe aangelegenheid: een stuk geschiedenis wordt afgesloten. In een stichting zijn er donateurs die in principe minder zeggenschap hebben, vergeleken met leden in een vereniging. Door de overgang naar een stichtingsvorm worden leden donateurs en is er in principe een verlies van directe zeggenschap. Echter, bij het ontwerpen van de nieuwe organisatie heeft één ding voorop gestaan voor alle organisaties: de basis van de Stichting Het Groninger Molenhuis is vrijwilligerswerk. Aangezien vele vrijwilligers in de Groninger molenwereld werken vanuit het lidmaatschap van de Vereniging is heel goed in de gaten gehouden dat de achterban van de Vereniging een goede plaats krijgt in de Stichting Het Groninger Molenhuis.

De grondgedachte achter de Stichting Het Groninger Molenhuis is, dat alle geluiden vanuit de achterban ook in deze stichtingsvorm gehoord zullen worden. Dit ondanks de opzet met een slagvaardig zwaar bestuur op enige afstand, dat met een goed provinciaal netwerk en goede fondsgenererende eigenschappen de Stichting Het Groninger Molenhuis op de provinciale kaart kan houden. Iedere donateur kan ideeën inbrengen. Commissies en een praktisch gerichte **Adviesraad** zullen als tussenpersoon werken bij het aansturen van deze ideeën. De Adviesraad zal daarnaast het bestuur (gevraagd en ongevraagd) adviseren. Er is verder een commissie Vriendenactiviteiten die zich specialiseert in de donateurs. Donateurs van de Stichting Het Gronin-

ger Molenhuis zullen de naam **Molenvriend** hebben. De mogelijkheden voor belanghebbenden die iets willen betekenen voor de Groninger molens zullen in de Stichting Het Groninger Molenhuis zeker niet minder respons vinden.

De hoop is dat met de bredere achtergrond, met meer financiële mogelijkheden, met meer samenwerking met andere organisaties en met meer professionele ondersteuning er meer verwezenlijkt kan worden.

We willen samen wel graag snel van start. Er is daartoe een gezamenlijk werkplan 2005 opgesteld voor datgene dat later dit jaar onder de Stichting Het Groninger Molenhuis verder zal worden aangepakt. In het werkplan 2005 staan vijf hoofdthema's centraal. Deze vormen gelijk de basis voor een indeling in commissies. In willekeurige volgorde zijn dat: *Instandhouding en Beheer, Opleiding, Archief en Onderzoek, Vriendenactiviteiten en Public Relations*. Met deze commissies willen we een reeks aan activiteiten gaan organiseren en uitvoeren.

De invulling van de commissies en uitvoerende vrijwilligers is nog verre van volledig. Hiervoor hopen we op u een beroep te kunnen doen op u, de Molenvrienden. Als er activiteiten zijn die u aanspreken en u zou daar wel een aantal uren aan willen besteden, laat ons dat weten, bijvoorbeeld met een e-mail naar molens@museumhuisgroningen.nl Hoe meer zielen, hoe meer vreugd, en nog belangrijker: hoe meer er gebeurt!

De Vereniging stuurt in april alle leden van de Vereniging bij hun contributiebrief een formulier mee waarin onder meer gevraagd wordt in welke aspecten van de Groninger Molenwereld ze geïnteresseerd zijn, en in welke richting ze als vrijwilliger wellicht actief zouden willen zijn.

Samenvatting Werkplan 2005

Als voorproefje van de activiteiten van de Stichting Het Groninger Molenhuis volgt hier een samenvatting van het *Werkplan 2005*. (Het volledige werkplan wordt op www.GroningerMolens.nl gepresenteerd.)

Instandhouding en Beheer

De Stichting Het Groninger Molenhuis gaat voorlichtingsavonden organiseren waarop uitgelegd wordt hoe het molenonderhoud en restauraties vanaf 2006 georganiseerd moet worden. Daarnaast gaat de Stichting Het Groninger Molenhuis diensten aanbieden op het gebied van ARBO-zaken, het maken van meerjarenplannen voor onderhoud en

de uitvoering hiervan. Er komt een onderzoek naar de haalbaarheid van een centrale (vaste of mobiele) werkplaats voor onderhoudsdoeleinden voor de molens door vrijwilligers.

Opleiding

Om de molens hun unieke plek als industrieel monument te laten behouden is het nodig dat er zowel voldoende opgeleide vrijwillig molenaars als andere vrijwilligers zijn. Om dit te bereiken wordt er een grootschalig project voor opleiding van vrijwillig molenaars in de regio Groningen gestart. Er wordt daarnaast een cursus gemaakt voor een opleiding tot molengids. Er wordt in 2005 een cursus/demonstratie pellen voor vrijwillige molenaars georganiseerd.

Archief en Onderzoek

In Veele wordt het molenarchief met gegevens over de huidige en verdwenen molens in de provincie Groningen beheerd. Daar worden molengegevens verzameld, geordend, gearhiveerd en (digitaal) toegankelijk gemaakt voor het publiek. Het archief wordt één dag per week (dinsdag) opengesteld voor bezoekers. Er worden telefonisch en via e-mail vragen beantwoord. Er wordt (bouw)historisch onderzoek gedaan naar de geschiedenis van molens, die gebruikt wordt bij restauraties en publicaties. Er wordt in 2005 gewerkt aan het herstel van oude molenfilms en het vastleggen op dvd. Er zal in samenwerking met de Stichting Museumhuis Groningen een project gestart worden waarin geïnventariseerd wordt welke historisch waardevolle zaken in Groninger molens aanwezig zijn.

Vriendenactiviteiten

Voor de donateurs van de Stichting Het Groninger Molenhuis wordt een excursie georganiseerd. Deze zal thematisch van aard zijn en samen met een andere provinciale organisatie worden opgezet. De donateurs zullen uitgenodigd worden voor een donateursavond met een interessant molen programma. Hiervoor zal een passende presentatie gemaakt worden.

Public Relations

Bij de start van de Stichting Het Groninger Molenhuis wordt een feestelijk programma georganiseerd voor relaties, de molenwereld en donateurs. Het jaarlijks terugkerende Groninger molenweekend zal georganiseerd worden. Daarnaast zullen de publicatiemiddelen, het kwartaalblad en de website van de Stichting Het Groninger Molenhuis gemoderniseerd worden. Er zal gewerkt worden aan een dvd over molenaars en molenmakers.

Graag verwijzen we u naar het uitgebreide jaarplan 2005 op de website www.GroningerMolens.nl voor meer informatie over de werkzaamheden, in de hoop dat het u kan inspireren actief te worden in de aangeboden projecten. Daarnaast kunt u ook eigen ideeën aanbrengen bij het bestuur, de commissies of de adviesraad.

Gezien de bewegingen in de Groninger molenwereld, is er nu een grote bereidheid om de Groninger molens te steunen; zowel vanuit de leden van de Vereniging, de moleneigenaren, de vrijwillig molenaars en ook vanuit de Provincie: er zitten vele Vrienden in het molenhuis! Laten we er gebruik van maken en het werkplan 2005 voortvarend aanpakken. We hebben uw steun en werkracht daar zeker bij nodig en stellen uw medewerking zeer op prijs!

Fijke Liemburg: kennismaking met de voorzitter van ons Groninger Molenhuis

Wat moet een voorzitter van een 'molenhuis' allemaal in zich hebben? Hij of zij moet in ieder geval de geestesgesteldheid van de molenliefhebber kunnen inschatten en waarderen. Fijke Liemburg heeft jarenlang in de psychiatrie gewerkt, dus dat zal wel gaan. Hij of zij moet ook tijd hebben om de vele bewegingen in de molenwereld te volgen. Fijke Liemburg is net nieuw aangetreden als burgemeester van Menterwolde, heeft geminderd in zijn bestuursactiviteiten vanuit Haren en is nog niet volgeladen met nieuwe verplichtingen, dus dat zal óók wel gaan. En als belangrijkste: hij of zij moet een diep geworteld gevoel hebben voor de molen als onmisbaar onderdeel van het vroegere leven en het nut als industrieel monument. Fijke Liemburg kan zeer onderhoudend vertellen over hoe vooral de poldermolen *De Biks* in Onnen zijn jongensjaren heeft gekleurd. De stuurgroep van de provinciale molenorganisaties is uitermate verguld dat deze inspirerende, kleurrijke en ervaren bestuurder met provinciale uitstraling de rol van voorzitter van de Stichting Het Groninger Molenhuis met veel enthousiasme op zich wilde nemen. Hier volgt een eerste kennismaking met de persoon Fijke Liemburg. Voor velen van u een eerste kennismaking. Gezien het enthousiasme van hem zal deze eerste kennismaking zeker navolging kunnen krijgen bij bezoeken op molens, contactdagen met de Molenvrienden en andere gebeurtenissen rondom de Groninger molens!

Om u kort met Fijke Liemburg te laten kennismaken is hij gelijk voor een vraaggesprek in de nek gesprongen zodra hij voor het eerst deelnam aan de voorbereidingen van de oprichting van de Stichting Het Groninger Molenhuis.

Wat personalia: de naam is Fijke Liemburg (52), woonachtig te Haren. Hij is getrouwd met Roelie Veenstra, groepsleerkracht aan een school in Leek. 'Ik ben een hondenmens, zij een kattenmens, en

toch is het goed gekomen...'. Zij hebben samen twee kinderen die gestudeerd hebben en beiden het huis uit zijn. Hij is sinds april 2004 burgemeester van de gemeente Menterwolde en heeft daar dus een aantal molens onder zijn hoede, waar hij ook al snel is wezen kijken. Hiervoor is hij wethouder geweest in Haren en heeft in die tijd veel te maken gehad met perikelen en oplossingen voor de vele problemen rondom de *Witte Molen* in Glimmen en *De Biks* in Onnen. Daarvoor heeft hij onder meer gewerkt bij de psychiatrische instelling Stichting Licht en Kracht. Bestuurlijk heeft hij affiniteit met zaken als gezondheidszorg, sociale zaken en burgerzaken, wat zijn weerklank vindt in zijn toegankelijkheid bij het besturen.

Helemaal los komt Fijke Liemburg als hij gaat praten over de tijd als lagereschooljongen in de polder. Hij is geboren en getogen in Haren, in Tuindorp, aan de rand van de Onnerpolder. Hij herinnert zich de tochten door het veld, het zoeken naar kievitseieren (waar hij nu iets genuanceerder over denkt) en over het vinden van eendeneieren (voor thuis in de cake), de avonturen met andere kinderen rondom de molen *De Biks*, met vloten gevaarlijke dingen uithalen. Verhalen van de beruchte familie die toen de molen bestierde, van het stropen van vis, en het lichten van illegale fuiken... Grote jongensavonturen. En alles in de polder draaide om die machtige molen *De Biks*. Vanuit deze achtergrond heeft hij een onsljtbare liefde voor molens opgelopen, die hij als bestuurder in Haren ook heeft botgevierd. 'Voor het beschermen van molens als cultureel erfgoed kan er niet voortvarend genoeg tewerk gegaan worden. Er moet wat *gebeuren*, en het kan vaak ook sneller.' Het belang van het contact van kinderen met molens onderschrijft hij volmondig.

Bestuurlijk is hij betrokken bij grote evenementen in de regio. Hij is voorzitter van Stichting Eurovoetbal geweest, iets dat zeer lijkt op een managementfunc-

Een pakket voorzitters voor het toekomstige onderkomen van Stichting Het Groninger Molenhuis: v.l.n.r. Klaas Doornbos, voorzitter Stichting De Groninger Molen, Grieto de Vries, voorzitter Vereniging Vrienden van de Groninger Molens, Fijke Liemburg, toekomstig voorzitter van Stichting Het Groninger Molenhuis, Ties Kalk, voorzitter Stuurgroep Samenwerkende Groninger Molenorganisaties.

Foto A.M. Strijkstra, Groningen

tie: een functie als bestuurder op afstand pur sang. Niet dat hij een bestuurder op afstand wil zijn: 'Het werkt alleen erg goed als er grotere zaken tot stand gebracht moeten worden'. Zijn motivatie voor de organisatie van voetbalactiviteiten is het feit dat voetbal veel voor de jeugd betekent: iets dat hij in de praktijk heeft gezien en gevoeld als trainer van jeugdteams. 'Voor het op de rit krijgen van activiteiten is motivatie nummer één.' Zijn motivatie voor het jaar op jaar organiseren van Eurovoetbal is het resultaat: 'Het is altijd een Weekend van Enthousiasme geworden, dat jaarlijks alleen kan plaatsvinden met hulp van vele tientallen vrijwilligers'.

Verder is het volgens Fijke Liemburg zeker voor een bestuur op afstand essentieel om een goede band te hebben met de mensen op de werkvloer en gebruik te kunnen maken van de jarenlange ervaring. Hij is ook daarin te spreken over de voorbereidingen van de Stichting Het Groninger Molenhuis. 'Bijvoorbeeld het idee van een toegankelijke adviesraad met ervaren en gemotiveerde mensen vanuit het veld is

een goede zaak.' Verder zijn praktische zaken zoals organisatiestructuur en statuten en huishoudelijk reglement al goed op weg. Het is volgens hem een goede nieuwe koers, er is op een zorgvuldige manier gewerkt en er wordt goed rekening gehouden met de diverse belangen. 'Goed voorwerk, en het is nu tijd om samen te gaan werken.' Het jaarplan 2005 (zie elders in dit blad) is een goed begin.

Fijke Liemburg ziet de Stichting Het Groninger Molenhuis als een uitdaging om de Groninger molenwereld te laten groeien tot '...een grote familie, met respect door alle gelederen heen: van vrijwilliger tot bestuurder, iedereen is even belangrijk'. Hij zal voor het leren kennen van de Groninger molenwereld zoveel mogelijk molens en molenactiviteiten bezoeken: 'Dat voel ik als een absolute taak als voorzitter'.

Met Fijke Liemburg komt er dus een charismatische en ervaren drijvende kracht met een sterk gevoel voor molens in ons Molenhuis. Welkom!

Bløf onder de molen

Wat doe je als het management van Bløf je vraagt of je nog een mooi trapveldje weet om op te spelen? Wonende in het molenhuis van Spijk is het logische antwoord: in mijn achtertuin in de schaduw van de koren- en pelmolen Ceres! Twee weken later stond het management voor de deur om te kijken of het hier net zo mooi is in het echt als op de website en of het een geschikte locatie zou kunnen zijn om een concert te geven. Zowel het management als het hoofd techniek gaven hun akkoord; het startsein voor 'Bløf onder de molen'!

BLØF

onder de Ceres te Spijk

Nadat ook de eigenaar van het stuk land zonder aarzelen zijn toestemming gaf, moest ik gaan nadenken over de organisatie. Ik heb contact gezocht met stichting Dorpsbelangen Spijk om te zien of zij organisatorisch een bijdrage zouden kunnen leveren. De reactie was zeer enthousiast doch met reserves vanwege de omvang van het evenement. Dus belde ik mijn goede vriend Julius Douwes die vaker betrokken is geweest bij evenementen van deze omvang. Hij kwam langs met draaiboeken van onder andere Parkpop om Dorpsbelangen een idee te geven van wat er komt kijken bij een zo groot evenement. Daar schrok men nogal van: calamiteitenplan, verkeersplan, *crowd control*, *backstage*, eten en drinken, parkeren etc. Dorpsbelangen Spijk zag in, na overleg met de gemeente, dat het verstandiger was dat een externe partij met meer expertise het concert zou organiseren, maar wel met hun steun. Julius Douwes is gevraagd de kar te trekken. Gelijk werden er goede ideeën geboren. Om iets terug te doen voor het dorp en omdat de Ceres altijd onderhoud nodig heeft, is afgesproken dat dit

concert kan bijdragen om te komen tot een productiewaardige maalderij. Inmiddels had ik Douwe van der Zee gevraagd te kijken naar het kostenplaatje voor aanpassingen aan de zelfzwichting, de pellerij en de malerij.

Daarnaast kwam twee weken geleden Bert Peihak, molenaar op de *Aeolus* in Farmsum, langs met een ontwerp van een folder over fietsroutes langs de molens van Delfzijl. Meteen dacht ik aan onze plannen met Bløf en de bijdrage van het concert voor de Ceres. De gemeente is bereid aan de folder mee te betalen en na overleg hebben wij als organisatie besloten de rest bij te leggen. Dit betekent dat de folder uitgebreid kan worden met voldoende ruimte voor de moleninformatie en een mooie fietsroute. De folder laten we ontwerpen door Jan Wiersema van *Communicatieburo People in Motion*, tevens lid van ons productieteam en inwoner van Spijk.

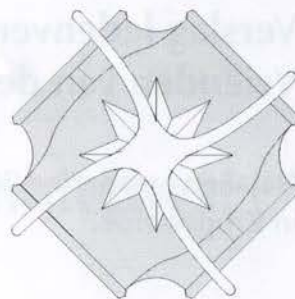

Dus Bløf onder de molen, voor de molen én de folder! De molens van Delfzijl krijgen een mooie folder, de Ceres krijgt een nieuwe maalinrichting en er komt een prachtig concert van Bløf. Op deze manier profiteren velen van dit evenement. Ook als u niet komt, want u kunt straks een interessante route fietsen met uitgebreide informatie en onderweg op de molen Ceres een zakje meel kopen! Inmiddels is het zeker dat het concert gaat plaatsvinden in Spijk onder de molen op 11 juni 2005, na de jaarmarkt. Het wordt een grandioos concert met als decor de koren- en pelmolen Ceres die boven de bühne statig over het veld uitkijkt. Kijk voor info en/of kaarten op www.spijk.net of www.bløf.nl

Ledenvergadering van de vereniging Vrienden van de Groninger Molens

Uitnodiging Voorjaarsvergadering 2005 te Haren

Hierbij nodigen wij u uit voor de voorjaarsvergadering. Deze zal plaatsvinden op **donderdag 21 april 2005 om 20:00 uur** in het cafe Friescheveen, Meerweg 136 te Haren (snelweg A28, afslag Haren, richting Eelde/Paterswolde). Voorafgaand aan de vergadering is vanaf 19:00 *De Witte Molen* in Glimmen open ter bezichtiging. *De Witte Molen* is bereikbaar via de A28, parkeerplaats Witte Molen.

De vergaderzaal is vanaf 19:00 uur open voor de gebruikelijke ruilbeurs. In de zaal mag niet gerookt worden.

Agenda najaarsvergadering :

- Opening vergadering om 20:00 uur.
- Ingekomen stukken en mededelingen.
- Notulen van de najaarsvergadering 2004.
- Jaarverslag en financieel verslag 2004.
- Samengaan provinciale molenorganisaties:
Statuten en huishoudelijk reglement,
Stichting Het Groninger Molenhuis.
- Jaarplan en begroting 2005.
- Opheffing van de Vereniging Vrienden van de Groninger Molens.
- Rondvraag.
- Sluiting (rond 21:45 uur).

De Witte Molen is een opvallende verschijning en vanaf de snelweg A27 een voorbode van de stad Groningen. De molen is weer een onderdeel van de waterhuishouding in de polders Lappenvoort Glimmermade en Het Oosterland (waterberging).

Statuten, Huishoudelijk reglement, werkplan en begroting 2005 van de 'Stichting Het Groninger Molenhuis' staan op www.GroningerMolens.nl Enkele exemplaren zullen om 19:00 in de vergaderzaal beschikbaar zijn.

De Witte Molen bij de heropening in 2004

Foto: A.M. Strijkstra, Groningen

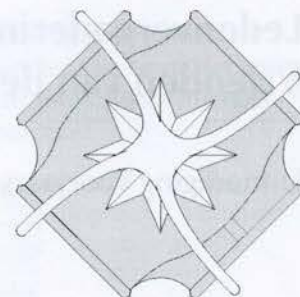
Na de vergadering zal een voordracht gehouden worden door dhr. Emiel Galetzka van het Waterschap Hunze en Aa's, sinds kort ook de eigenaar van *De Witte Molen*. Hierin zal worden verteld over de nieuwe inrichting en gebruik als natuur- en waterbergingsgebied van de directe omgeving van *De Witte Molen*, en de rol van de molen hierin.

Arjen Strijkstra, Secretaris

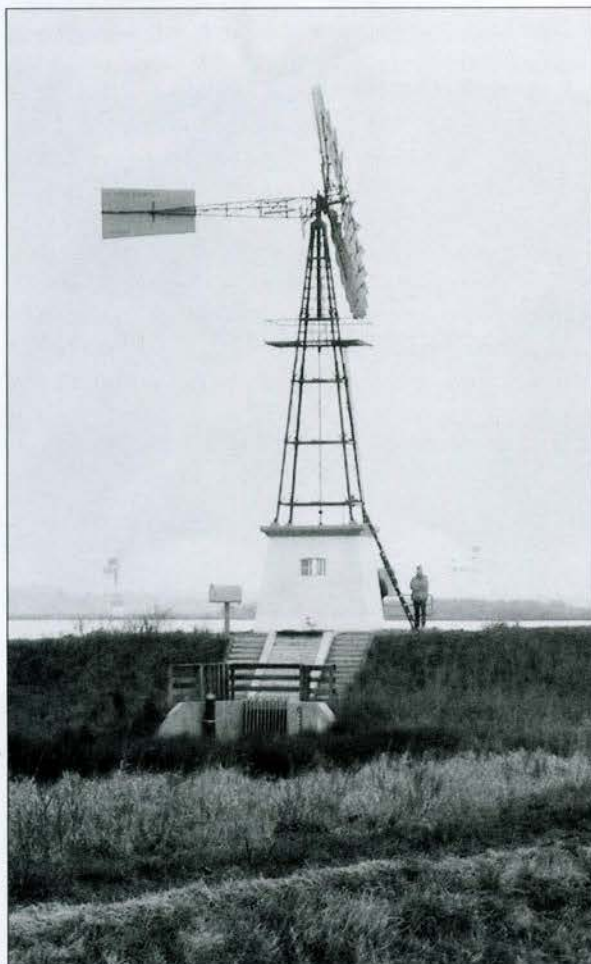

Verslag ledenvergadering van de Vereniging Vrienden van de Groninger Molens

Najaarsvergadering 2004 op zaterdag 30 oktober 2004 in Kropswolde.

Op zaterdag 30 oktober 2004 werd de najaarsvergadering van de vereniging gehouden. Voorafgaand aan de vergadering kon de Amerikaanse windmotor met de naam *Koetze Tibbe* in de Kropswolderbuitenpolder in het Zuidlaardermeergebied bezichtigd worden.

Koetze Tibbe en zijn molenaar
Foto: A.M. Strijkstra

Om 15:00 uur werden de aanwezigen door de voorzitter Grieto de Vries welkom geheten in het Dorpshuis te Kropswolde. In zijn welkomstwoord ging hij in op de historie van de windmotor. De op 30 juni

2004 in gebruik genomen windmotor is oorspronkelijk afkomstig uit de Ten Boerspolder. Door aankoop van de vereniging werd de molen indertijd van de ondergang gered. Nadat de molen meerdere jaren in onderdelen in opslag had gelegen werd de molen door de *Stichting Het Groninger Landschap* aangekocht van de Vereniging Vrienden van de Groninger molens. De molen heeft een betonnen onderbouw met daarin de vijzel, de voorziening van de waterinlaat en de vispassage.

De vergadering was niet druk bezocht want slechts zestien leden tekenden het gastenboek.

In overleg met de aanwezigen werd besloten om de notulen van de voorjaarsvergadering 2004 niet voor te lezen. Er waren verder geen vragen naar aanleiding van de notulen en deze werden daarom goedgekeurd.

Arjen Strijkstra gaf in een presentatie uitleg over het samengaan van de drie provinciale molenorganisaties tot één nieuwe stichting met als hoofdpunten:

- Eén nieuwe stichting met de naam Stichting Het Groninger Molenhuis
- Zorgen voor de instandhouding van de Groninger molen als levend monument
- Faciliteren beheer, onderhoud, functie
- Maatschappelijk draagvlak vergroten
- Vrijwilligers netwerk, opleiding
- Professioneel faciliterend molenbureau

Er ontstond een uitvoerige discussie naar aanleiding van deze presentatie.

Bé Oomkens is het er niet mee eens dat de leden van het bestuur van de nieuwe stichting niet uit de actieve leden van de vereniging en bestaande stichting worden geworven en daardoor wellicht geen affiniteit hebben met molens. Er is echter voor gekozen dat er een bestuur gevormd wordt waarbij de nadruk op de slagkracht gelegd wordt.

Lucas Venema wil graag weten wat er gebeurt met de bezittingen van de vereniging als deze na de samenvoeging in de nieuwe stichting terecht komen en wat gebeurt er met de molens van de stichting? In de statuten van de nieuwe stichting wordt vastgelegd wat er met de bezittingen gaat gebeuren. Er zijn besprekingen gaande met de Stichting Het Gro-

ninger Landschap. Het uitgangspunt hierbij is dat de molens vanaf 1 januari 2005 overgedragen gaan worden aan de Stichting Het Groninger Landschap. Janko Doornbos wil graag dat er meer samenwerking komt met molenorganisaties van andere provincies, bijvoorbeeld over het organiseren van excursies.

Jaap van Driel wil graag een overzicht zien van de stappen die er genomen gaan worden in het veranderingsproces en de volgorde waarin dat gaat gebeuren. Hij vindt het belangrijk dat dit proces zorgvuldig uitgevoerd gaat worden.

In de voorjaarsgadering van 2005 zal er een voorstel gedaan worden tot opheffing van de vereniging. Verder zal over de gang van zaken nog uitvoerig gepubliceerd worden in de eerste nummers van *De Nieuwe Zelfzwichter* van 2005.

Er zijn twee vacatures in het bestuur. Er hebben zich voor en tijdens de vergadering echter geen nieuwe kandidaten aangemeld. Hierdoor blijft de samenstelling van het bestuur onveranderd.

Er werden geen vragen gesteld naar aanleiding van het agendapunt *Rondvraag*, maar vanuit de vergadering werd het bestuur veel wijsheid en sterkte gewenst om tot een goede besluitvorming te komen met betrekking tot de nieuwe molenorganisatie.

Na de pauze werd door medewerkers van de Stichting Het Groninger Landschap een presentatie gegeven over de inrichting van waterbergingsgebieden en de herbouw van de Amerikaanse windmotoren in het Zuidlaardermeergebied.

Na de wateroverlast in 1995 en in 1998 werd besloten dat er waterbergingsgebieden ingericht moesten worden. Eén van de gebieden die werd aangewezen voor het opvangen van water is de Westerbroekstermadepolder en de naastgelegen Kropswolderbuitenpolder. Samen beslaan ze zo'n 500 hectare, goed voor 7 miljard liter Hunze-water. Voordat het vraagstuk waterberging aan de orde was, waren er al plannen in ontwikkeling om van de polders een nat en dynamisch gebied te maken dat met name

voor water- en moerasvogels geschikt is. De combinatie met waterberging lag daarom voor de hand en dit heeft de plannen in een stroomversnelling gebracht. Het water zal niet alleen bij ernstige wateroverlast de polder binnenstromen, maar ook als het peil te laag wordt gaat de waterinlaat open en stroomt er een grote hoeveelheid water in de polders. Het water gaat dan van het Foxholstermeer naar de Kropswolderbuitenpolder, maakt een rondje door het geulenpatroon in de polder en wordt bij het beginpunt weer het meer ingepompt. Hierdoor ontstaat er een lappendeken van natte en droge delen, open water, riet en geulen. Door met de waterstanden te variëren worden er slikrandjes gecreëerd, die weer vogelsoorten aantrekken. Bij de inlaat is een stuw met vispassage geplaatst en bij de uitlaat een windmotor. In zowel de Kropswolderbuitenpolder als de Westerbroekstermadepolder staat een Amerikaanse windmotor die deze twee polders gaat bemalen.

In de presentatie werd op enthousiaste wijze aandacht besteed aan de herbouw van de *Koetze Tibbe*. Hieruit bleek dat er in technisch opzicht heel wat komt kijken om er een goed functionerende poldermolen van te maken. Onder liefhebbers van de oud-hollandse windmolen wordt er vaak geringschattend gesproken over deze stalen molenvariant maar na deze presentatie is wel duidelijk dat dit maalwerktuig zeer zeker naar waarde geschat moet worden.

Gildenieuws

Toelatingsexamen

Zaterdag 18 december 2004, uitgerekend één van de weinige dagen deze winter dat er sneeuw viel, is het toelatingsexamen voor de voorjaarsexamens afgenomen. Slechts één kandidaat was door zijn instructeur

aangemeld voor het examen op molen *Eva* te Usquert. Na een grondige ondervraging heeft de proefexamencommissie de kandidaat het advies gegeven om het over een half jaar nogmaals te proberen.

Gastlessen voor Molenaars In Opleiding (MIO)

In overleg met de instructeurs en gastgevend molenaars zijn er in maart weer enkele gastlessen georganiseerd voor de Groninger MIO's. Dit voorjaar kunnen de kandidaatmolenaars in de provincie Groningen de werking en constructie van de standerdmolen te Bourtange (zaterdag 12 en 19 maart) en de *Fram* te Woltersum (zaterdag 12 maart) bekijken. De betrokken leerlingen worden (zijn) persoonlijk uitgenodigd.

Molen nieuws

De nummering tussen () verwijst naar de nummering in het Groninger Molenboek – 2de druk, welke is uitgegeven in 1981; tussen vierkante haken staat het nummer zoals het gebruikt wordt op de kaart in de brochure *Molens in Groningen*.

Korenmolen Widde Meuln, Ten Boer

Onlangs heeft de Stichting Widde Meuln een drietal subsidies in de wacht gesleept. Van het Prins Bernhard Fonds heeft men € 18.000 gekregen. Van deze bijdrage wordt € 7.600 verleend uit het Van Enter-Westerman Holstijnfonds. De Stichting J.B. Scholtenfonds te Groningen heeft € 5.000,- toegezegd. Tenslotte heeft de Stichting M.A.O.C. Gravin van Bylandt te Amsterdam € 4.500 vrijgemaakt voor de restauratie. De Stichting Widde meuln is zeer erkentelijk voor de bijdragen uit deze cultuurfondsen.

Totaal heeft de stichting nu € 285.000 toegezegd gekregen. Dat betekent dat er in de loop van 2005 nog € 65.000 ingezameld moet worden

om de restauratie volledig te voltooien.

Medio 2005 zullen de kap en de wieken weer op de molen geplaatst worden. De stichting hoopt dan vervolgens de restauratie in de tweede helft van dit jaar te kunnen voltooien.

Poldermolen De Jonge Held (57), Leegkerk [39]

De restauratiewerkzaamheden aan de houten schroef van poldermolen de Jonge Held bij Leegkerk zijn eindelijk gereed. Het werk begon op 15 december 2003 en het zou dus een mooie winterklus zijn voor molenmakersbedrijf Molema uit Heiligerlee. Dit werk stond al langer opgenomen in de GRUP (Gem. Restauratie Uitvoeringsplan) van de gemeente Groningen, maar de uitvoering liet op zich wachten omdat het gemeentebestuur in juridische verwickelingen verkeerde met een andere monumenteneigenaar. Toen eindelijk het sein voor de restauratie op groen

stond, overkwam de molenmaker een grote ramp: het bleek dat de schroefbalk, die inmiddels van beschoeping was voorzien, scheuren vertoonde.

Het gebrek liet zich aanzien als een valbreuk. Dat is een korte breuk dwars op de vezelrichting van het hout die kan ontstaan als een boom bij het vellen bijvoorbeeld dwars op een reeds gevelde boom terecht komt. Ook kan deze verraderlijke breuk ontstaan bij het laden en lossen tijdens het transport. Het hout is bij de zagerij gekeurd en op dat moment zijn er geen gebreken geconstateerd. In dit geval spreken we van een verborgen gebrek, omdat de breuk in de schroefbalk pas werd geconstateerd na de bewerking: schaven, drie sponningen maken voor de beschoeping en deze aanbrengen.

Omdat een schroefbalk een essentieel constructief onderdeel is dat in hoge mate belast wordt met krachten als doorbuiging, wringing, uitzetten en krimp ten gevolge van nat en droog worden, kwam hij niet in aanmerking voor reparatie. De opdrachtgever (Molenstichting Westerkwartier e.o.) en de Rijksdienst voor de Monumentenzorg waren

FIRMA EKKELKAMP

De speciaalzaak voor: Volkorenmeel

*Hondensport, Vogelzaden,
Paardenvoeders, Vogels
Aquariumbenodigdheden,
Hengelsportartikelen
en alles voor Uw huisdieren*

Rijksstraatweg 135
(050) 535 02 15
Haren (Gr)

HOUTAANTASTING

Vanaf 1950 landelijk gespecialiseerd in:

- **Bestrijding** van houtworm, boktor en knaagkever. Behandelingen tegen zwam in hout en muurwerk. Leverancier van producten.
- **Herstel** van door houtrot aangetaste balkeinden etc. op basis van de Bêta-methode met toepassing van kunstharsen.

Wel geïmiteerd, niet geëvenaard!

KOMO en ISO gecertificeerd

Conserduc-Renofors®
HOUTCONSERVERING • HOUTRESTAURATIE

Postbus 72, 5420 AB Gemert, tel. (0492) 369171

e-mail: info@conserduc-renofors.nl, www.conserduc-renofors.nl

vestigingen: Made, Bergambacht, Groningen, Heerlen

Molenmakersbedrijf
Molema
V.O.F.

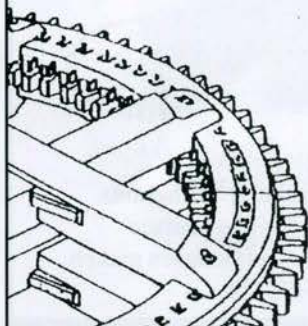

Provincialeweg 4, 9677 TW Heiligerlee

telefoon (0597) 59 16 60

telefax (0597) 59 11 76

mobiel 06 53 22 48 91

Mulder Pot - Kropswolde

KORENMOLEN **De Hoop**

Woldweg 70, Kropswolde.

Voor de zelfbakkers(sters):

- volkorenmeel
- tarwemeel
- viergranenmeel
- pannenkoekmeel
- boekweitmeel

Openingstijden:

woe. t/m zat. 10.00-17.00 uur

Molenaar J.J. Pot

Telefoon (0598) 39 49 53

Naar windmolen

Joerwert

Te Feerwerd voor:

- ✓ tarwemeel
- ✓ tarwebloem
- ✓ rijst
- ✓ gort
- ✓ pannenkoekmeel
- ✓ gemengd graan
- ✓ en andere molenproducten
- ✓ (ook voor zelfbakkers/sters)

Donderdag, vrijdag en zaterdag geopend van
13.30 - 17.30 uur

Molenaar Rolf Wassens

☎ (0594) 62 15 45 / 62 19 45

JAN VOS

Rietdekkersbedrijf

**Al meer dan 25 jaar
vakmanschap**

⌘ Boerderijen

⌘ Villa's

⌘ Recreatiebungalows

⌘ **Molens**

⌘ Bungalows

Ook voor reparatie en onderhoud

tel./fax (050) 406 20 39

Oude Boerenweg 11 - Glimmen

Provincialeweg 28

9774 PB Adorp

tel: 050-3061221

06-51856323

fax: 0598-450013

email: info@dunning-molenbouw.nl

internet: dunning-molenbouw.nl

EENRUM

zelfs bij regen een zonnig dagje uit !!!

Rondom het Molenplein vindt U:

Molen de Lelie

Met bakkerijmuseum en ambachtelijk gebakken
oerbrood

Tel: 0595-491272

Aardewerkplaats de Volharding

Met ambachtelijk aardewerk uit de
hele wereld

Tel: 0595-401688

Abrahams Mosterdmakerij

met ambachtelijke mosterd en
azijnmakerij en sfeervol restaurant

Tel: 0595-491600

Kaarsenmakerij Wilhelmus

Met ambachtelijke kaarsen
productie en zelf kaarsen maken
Tel: 0595-491388

**VERSTOPPING ?
ALARMTELEFOON
050 - 5421890
24 UURS - DIENST**

- Rioolontstoppen
- Aanleg en reparatie
- T.V.-inspectie
- Gevelreiniging
- Impregneringen

PETER KUIL
REINIGINGS SERVICE

Osloweg 126
9723 BX Groningen

Tel. (050) 542 18 90
Fax (050) 542 37 78

Onderlinge Brandwaarborg Maatschappij

speciaal voor molenaars

SINDS 1873 SPECIALIST IN HET VERZEKEREN VAN WINDMOLENS

Hoofdkantoor Deventer: Singel 19 - Postbus 448 - 7400 AK Deventer
Telefoon (0570) 61 23 53

BAKKER *de Rappe Schoenlapper*

Fa. DOORNBOS

A-Kerkhof 33
9712 BC Groningen
Telefoon: (050) 312 08 07

Groningstalig

Lichtsteert
Reinder W. Hiemstra
Groningstalige gedichten
90 806217 5 7
12,50

Vangers van zomer
Jan Glas
Groningstalige gedichten
90 77487 11 5
12,50

Vogeldood
Melle Hijlkema
Groningstalige
korte verhalen
90 77487 20 4
12,50

Aan raand van tied
Jan K. Harms
Groningstalige verhalen
en gedichten
90 806217 9 X
13,50

Kunst&cultuur

De buitenste binnenstad
Jan Ernst Douma
De Groninger diepenring
in 64 aquarellen
90 806217 6 5
22,50

Trap ze in de pokkel
Herman Sandman
Gebundelde columns
90 77487 19 0
12,50

Uitgeverij kleine Uil: topadres voor Groninger schrijvers en dichters

Keel me dan
Reinder W. Hiemstra
Groningstalige korte verhalen
90 77487 10 7
14,50

Uitgeverij kleine Uil heeft een uitgebreid fonds met
dichtbundels, verhalenbundels, romans en 'kijkboeken'.
Mooi om te hebben, prachtig om te geven.

**Uitgeverij
kleine Uil**

Aweg 4/1
9718 CS Groningen
fax (050) 3182026
e-mail info@kleineuil.nl
internet www.kleineuil.nl

Zie www.kleineuil.nl

van mening dat reparatie of herstel niet mogelijk was. De firma Molema heeft zich uitstekend gehouden aan zijn inspanningsverplichting een schroef met bijbehorende werken zonder gebreken te leveren overeenkomstig het bestek van dit werk. Dit dubbele werk heeft mede door ziekte bij de molenmakerij nog een driekwart jaar geduurd.

De scheur in de vijzelbalk
Foto: Molenmakersbedrijf Molema, Heiligerlee

De nieuwe schroefbak in poldermolen *De Jonge Held* is zodanig opgewerkt dat u het opmalen van het water kunt aanschouwen. Bovendien is er in de molen een grote variatie aan nestkastjes en vlinderkastjes te zien. Een bezoekje aan de molens in het Westerkwartier is zeer de moeite waard.

Wat historie: *De Jonge Held* is in 1829 voor f 4.695 gebouwd door molenmaker Tj.H. Bos te Bedum. Ter vergelijking: aan rijkssubsidie voor de nieuwe schroef is beschikbaar gesteld € 23.199 – en zelfs dat bedrag is nog niet voldoende! In 1963 werd de houten schroef hersteld door molenmaker Bremer voor f 1.481. In 1976 werd de molen wegens het kapotgaan van de schroef stilgelegd waarna in 1978 een nieuwe houten schroef werd geplaatst. Twintig jaar later was die schroef weer kapot zodat de molen weer stilgelegd werd. De conclusie kan zijn dat een houten poldermolenschroef een nogal kwetsbaar opvoerwerktuig is. Hopelijk gaat de nieuwe langer dan 20 jaar mee.

De nieuwe schroef is gemaakt van bilinga. De vijzelbalk is 360 x 360 mm,

en is voorzien van beschoeping in drie gangen met een spoed van 0,65 m.

De poldermolen *De Jonge Held* is eigendom van de Molenstichting Westerkwartier e.o. en heeft twee mulders:

Hillebrand Hut – Waterman 9,
Tolbert (0594 549709),
Hans Vink – woont naast de molen
in het muldershuis (06 45834293).

Ander molennieuws

Romp van koren- en pelmolen *Hunsingo, Onderdendam*

Begin december is de stenen onderbouw voorzien van een stelling. Na oplevering van de romp (medio april 2005) zal het openluchtmuseum Het Hogeland te Warffum op de tweede verdieping een expositie inrichten. Het thema van de eerste tentoonstelling zal zijn *Beurt- en trekvaart op het Hogeland*.

Molensichtkaarten van poldermolens in het Westerkwartier.

De poldermolens van de Molenstichting Westerkwartier e.o. zijn vorig jaar juni door H. Noot te Haren gefotografeerd. De resultaten daarvan zijn onlangs verschenen op zeven prachtige molensichtkaarten

(10 x 15 cm) met aan de achterzijde enkele technische gegevens. Daarnaast is er van de *modelmolen Westendorp* een ansichtkaart verschenen. Alle kaarten kosten 30 eurocent per stuk. Indien u het gehele setje van acht molenkaarten bestelt, bedraagt de prijs slechts € 2. De opbrengsten komen ten goede aan de restauratie van de tweede schroef van poldermolen *De Eendracht* te Sebaldeburen.

Molenstichting Westerkwartier e.o. is eigenaar van de zeven poldermolens in het Westerkwartier (Gr.). De molens verkeren niet allemaal in de juiste conditie. Zo wacht de *Eolus* (90)[57] op geld voor een nieuw wiekenkruis met toebehoren en komt de molenstichting nog € 50.000 tekort voor de restauratie van de tweede schroef in poldermolen *De Eendracht* (42)[28]. De molenstichting is volledig afhankelijk van subsidies van overheden en fondsen.

Tot en met vijf kaarten bedraagt de porto € 0,45; een setje met alle acht komt inclusief verzendkosten op € 2,85. Maak het verschuldigde bedrag over op rekening 96 40 58 308 t.n.v. **H. Berends e.o. te Sebaldeburen** onder vermelding van uw eigen naam – adres – woonplaats en het gewenste aantal. Bij bestelling van andere aantallen gelieve u vanwege

Eolus - Aduard

Westerhorner - Grijskerk

De Jonge Held - Leegkerk

Zwakkenburger - Niezijl

De Fendracht - Sebaldeburen

Hillmauister - Visvliet

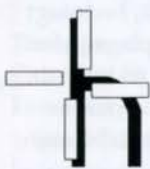
Zuidwendinger - Vierverlaten

Westendorp - Sebaldeburen

de wisselende verzendkosten eerst contact op te nemen: 0594 612 700 of henk@hbservice.nl

De kaarten zijn ook te koop op het molenbureau te Groningen.

De in 1971 opgerichte Molenstichting Hunsingo en Omstreken bezit een korenmolens en zeven poldermolens. Deze molens

worden in bedrijf gesteld en beheerd door vrijwilligers. De stichting is voor enkele van haar molens op zoek naar Hoofdmolenaars* en Molenaars voor minimaal 12** of 24 dagen per jaar. Kandidaten dienen in het bezit te zijn van het diploma vrijwillig molenaar. De functie houdt onder andere in:

- de molen laten draaien;
- beheer van de molen en eventuele gebreken signaleren en melden;
- klein onderhoud uitvoeren;
- bezoekers ontvangen;
- deelname aan het molenaarsoverleg, dat twee keer per jaar plaatsvindt.

*) Wie al molenaar is op meer dan één molen, komt niet in aanmerking voor de functie van hoofdmolenaar.

**) Bij 12 dagen per jaar wordt uitgegaan van 2 molenaars.

Voor bezichtiging van de betreffende molens en voor de mogelijkheid eens mee te lopen als leerling-molenaar op een van de molens kunt u contact opnemen met David Reitsema (0594-516246 of davidreitsema@hotmail.com) Indien u belangstelling hebt voor deze functies kunt u contact opnemen met de secretaris van de molenstichting dhr. J.A.L. Trouw (050-3048340 of J.A.L.Trouw@noorderzijlvest.nl) U kunt ook een briefje sturen naar de Molenstichting Hunsingo e.o. (Postbus 18, 9700 AA Groningen).

Ansichtkaart van de houtzaagmolen Bovenrijge

In het kader van de Open Monu-

mentendagen in 2004 en de open atelierroute in de gemeente Ten Boer is er fullcolour ansichtkaart gemaakt van de houtzaagmolen Bovenrijge. De foto is gemaakt door Gerard Kingma uit Ten Boer en hij toont een fris romantisch beeld, gezien vanaf de overkant van het Damsterdiep. De molen torent uit boven de zuidoostelijke horizon en steekt helder af tegen een helderblauwe lucht met een paar wolken.

Bij de Kunst & Erfgoedroute Ten Boer
Foto: G. Kingma (2004)

Deze ansichten zijn sinds kort op het molenbureau afgeleverd en te koop voor € 0,45 per stuk; ze zijn ook verkrijgbaar op de molen Bovenrijge.

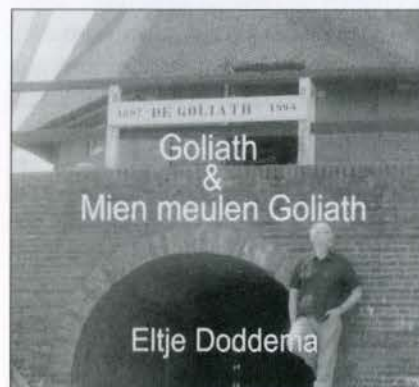
Houtzaagmolenfilms

Op zaterdag 7 en zondag 8 mei (13:30 en 15:00 uur) vertoont het Veenkoloniaal Museum in Veendam drie molenfilms: 'Het verhaal van de paltrokhoutzaagmolen de Held Jozua te Zaandam', 'Stoomhoutzagerij Nooitgedacht te Nieuwe Pekela', 'Windvangers aan de horizon' (te Kinderdijk).

Afronding Goliath-actie

Op 21 en 22 mei worden de activiteiten ten bate van de roeden en de restauratie van de poldermolen Goliath (122) in de Greede (Eemshaven) [67] afgesloten. Ida Wierenga heeft deze

actie gevoerd onder de slogan *Ida's laatste zoektocht*.

Zaterdag om 10:00 uur luidt H.D. Post de volgende fase in van de restauratie van de Goliath in. Hij is met zijn bedrijf Groningen Sea Ports praktisch de buurman van de Goliath. Dit bedrijf heeft met andere vele particulieren een bijdrage geleverd aan de € 30.000,- die de actie nu reeds heeft opgeleverd. De hele zaterdag is er verder een braderie en promotiemarkt voor allerlei hobby's. Zondag is er een accordeonmarathon.

Nadere informatie van Ida op 0595-412724 (thuis) of op de molen: 0595-413758.

Een zeer zichtbaar element van het restauratieplan vormen de nieuwe roeden. Ze zullen nu al moeten voldoen aan de zeer strenge regels volgens arbo-eisen die de Rijksdienst voor de Monumentenzorg nog bezig is op te stellen. Als dat maar geen vertraging gaat opleveren. Zoals het nu staat, is er bijna geen enkel (molenmakers)bedrijf in Nederland dat aan de eisen kan voldoen. De geringe concurrentie wordt misschien zelfs een zaak voor de mededingingsautoriteit (NMa)! Ondertussen wacht de molen geduldig op zijn nieuwe baas (Het Groninger Landschap); de overdracht verloopt tot nu toe in de binnenkamers van de besturen en de notaris. De vrijwillige molenaar staat, in afwachting van hoe en wat, met de pet in de hand klaar ter verwelkoming...

Is dat wel zo? – Achter het molennieuws!

Van veel zaken die als feit worden gepresenteerd, kan men zich afvragen of ze kloppen. Vaak lijken ze zo redelijk dat de meeste lezers ze zonder argwaan voor waar aannemen. Gelukkig voor de redactie vraagt er wel eens iemand wat er (eigenlijk!) aan de hand is. In overleg met de bronnen zullen we proberen na te gaan wat er meer te zeggen is over de oorspronkelijke mededeling. De concrete aanleiding voor de eerste aflevering van deze rubriek is een brief van Bé Oomkens naar aanleiding van twee items in het Molennieuws in nummer 2004/4.

Poldermolen De Eolus (3), Den Ham [3]

Oomkens: ... 'Het zal vroeger – toen in de tijd van de opkomst van de elektriciteit sommige boeren een klein maalstoeltje lieten plaatsen – incidenteel gebeurd zijn dat een dergelijke voorziening in een "watermolentje" geplaatst werd, maar het was naar mijn mening beslist niet "zeer gebruikelijk". En "aandrijving op de vijzel" lijkt wel een heel technisch hoogstandje. Als het zo vaak voorkwam dan zou ik graag een lijstje zien van de betreffende molens.'

Allereerst was het voor de redactie een puzzeltje te achterhalen wie precies de tekst voor het Molennieuws had aangeleverd; die informatie was bij het heen en weer verplaatsen van het tekstbestandje tussen de redactiecomputers verloren gegaan. In de bestandseigenschappen vermeldt Microsoft Word de naam P. Veenema, maar die naam konden we in eerste instantie niet thuisbrengen. We meenden ons te herinneren dat Derk Jan Tinga er 'iets' mee te maken had. Hij reageerde als volgt op onze vraag om uitleg:

Ik ken de heer P. Veenema niet (of is dat misschien de technische medewerker van Molenstichting Westerkwartier? In dat geval heb ik z'n naam wel eens gehoord, maar ken ik hem niet persoonlijk) en ik heb ook zeker geen bijdrage geleverd waarin het bewuste verhaal voorkomt.

Vandaag (8-1-2005) kwam ik Bé Oomkens tegen op de Nieuwjaarsvisite van Molenwerkgroep Oost-Groningen. Hij begon tegen mij over hetzelfde verhaal. Ik weet hier echter totaal niets van. Ik weet dat er (misschien vooral in de oorlog?) wel eens maalstoelen in poldermolens werden geplaatst. Een voorbeeld daarvan was de Meervogel in Hoeksmeer. En zo zijn er ongetwijfeld nog wel een paar geweest. Oliewringertjes kwamen vaker voor. Ze waren erg klein en persten olie uit koolzaad voor gebruik in de keuken of misschien ook wel voor olielampjes. Waarschijnlijk kon je de grondstof eventueel ook voor het maken van zeepachtige substanties gebruiken. Of dat laatste echter veel gebeurde betwijfel ik.

Aandrijving vanaf de vijzel is echt onzin. De aandrijving van een maalstoel(tje) gebeurde door een kleine schijf met riem (of V-snaar) vanaf een grote schijf rond de koningspil, of eventueel via een aparte spil met steenschijf vanaf het spoorwiel in het geval van de aanwezigheid daarvan. Je moet immers een bepaalde mate van versnelling bereiken.

De aandrijving van een oliewringertje, zoals bijvoorbeeld ook in de molen van Pieterburen heeft gezeten, gebeurde met een klein kroonwiel vanaf de luibonkelaar op de koningspil die een as met daarop een poelie aandreef. De riem daarvan ging dan vervolgens weer naar een poelie op een as met bijvoorbeeld een klauwkoppeling zoals in de molen van Pieterburen, die op zijn beurt op de klauw van de as van het wringertje aansloot. Die wringers waren niet erg groot, dus andere systemen waren ook mogelijk. Maar wel steeds via een riem: als het wringertje vastliep, draaide de riem gewoon om de poelie door, terwijl de wringer dan weliswaar flink vast zat, maar niet kapot ging. Met enige handigheid kon je de klauw snel loskoppelen. De wringer bestond uit een soort schroef die na gebruik (dacht ik) weer teruggedraaid moest worden (en schoongemaakt). Boven op het apparaat stond een kleine metalen trechter waar het zaad ingegooid kon worden. De productie was niet bijster hoog, maar je kreeg tenminste wat olie. Misschien een leuke bezigheid voor onderduikers, zoals die in Pieterburen ook aanwezig waren?

Om terug te komen op de aanwezigheid van maalstoelen in poldermolens: dit kwam zeker wel voor, maar was absoluut niet wijdverbreid.

...

(Redactie: Bij telefonische navraag bleek dat de heer P.J. Veenema uit Tolbert, de technische man van Molenstichting Westerkwartier, de bron is van het stukje molennieuws.)

Poldermolen *Fraeylema Molen* (109), Slochteren [64]

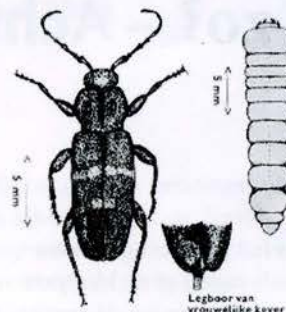
Oomkens: ... 'Lijkt het u als houtzaagmolenaar-hoofdredacteur waarschijnlijk dat er sprake is van boktor? Wat was de houtsoort van de lange schoor?'

De eerstaangewezene voor meer informatie is L. Groenewold, de spin in het Slochter molenweb. Hij mailde terug dat hij blij is met zulke (kritische) lezers. Omdat de informatie afkomstig is van de schilder zal Lammert daar navraag doen en foto's maken. Via andere berichten weten we dat het *errug* druk is in Slochteren, dus die informatie houden we nog even te goed.

Oomkens spreekt mij (JCvD) aan als houtzaagmolenaar. Dat lijkt logisch, maar een houtzager is slechts de leverancier van het ruwe bouw materiaal en de klant (molenmaker) is koning. Mij zijn geen gegevens bekend over de smaakvoorkeuren van boktorren. Met Google zoeken op internet leverde minder op dan ik verwachtte – in de monumentenwereld, met name die van kerken, zou er lijkt me wel heel wat over geschreven moeten zijn; niet dus (althans niet gepubliceerd op internet). Via www.houtinfo.nl kom ik te weten dat er twee soorten boktorren zijn – met een verschillend houtdieet. Het zijn overigens niet de volwassen insecten (kevers) die knagen, maar de *larven* (rupsen)!

1. De larven van de *huisboktor* (*Hylotrupes bajulus*) treft men uitsluitend aan in bepaalde naalddhoutsoorten. Ze kunnen in gebouwen grote schade aanrichten in kap- en vloerconstructies, maar ook in houtopslagplaatsen. Bij grenen beperkt zich de aantasting tot het spinhout. Van vuren en dennen, waar het onderscheid tussen spinhout en kernhout niet zichtbaar is, worden beide aangetast. Van nature duurzame houtsoorten als *western red cedar* en *Californian redwood* blijven vrij van aantasting, evenals hout dat preventief is behandeld met een houtverduurzamingsmiddel. Hoewel de huisboktor het meest voorkomt in de zuidelijke en oostelijke provin-

cies wordt hij ook regelmatig gesignaleerd in andere (bosrijke) streken van ons land. Het insect is in onze omgeving de gevaarlijkste houtaantaster onder de houtboorders.

Bij blootlegging van de vraatgangen kan men constateren dat deze in alle richtingen lopen en dat ze gevuld zijn met vast aangedrukt boormeel. Als er nog geen uitvliegopeningen zijn, kan men aan duidelijk hoorbaar knagen, vooral in een warm jaargetijden vaststellen dat er boktorlarven aanwezig zijn.

2. De *kleurenboktor* (*Phymatodes testaceus* L.) komt voor in niet of slecht ontbast hout of op dode bomen. Van loofhout tast deze kever alleen de bast aan, waarbij voorkeur bestaat voor eiken, maar ook in beuken en wilgen kan deze kever voorkomen. In naalddhout wordt deze kever zelden aangetroffen. De kevers met een lengte van 8 tot 15 mm en een doorsnede van 2,5 tot 5 mm zijn verschillend van kleur: bruingeel, roodgeel, blauw of zwart. De larven knagen onregelmatige gangen tussen bast en spinhout. Aan het eind van het larvestadium, na circa 2 jaar, knagen de larven zich tot ongeveer 4 cm diep in het spinhout, waar ze zich verpoppen. Deze gangen hebben een ovale doorsnede van 4 tot 9 mm diameter.

De redactie is dus afhankelijk van de verslaggever ter plaatse om uitsluitsel te krijgen over de houtsoort van de schoren en bijgevolg van het boktor-type. (Wordt vervolgd.)

De verspreiding van de zelfzwichting in Nederland

Zoals Nederlanders tegenover buitenlanders graag – ten onrechte – mogen opscheppen over windmolens als een typisch Nederlands fenomeen, hebben noordelingen veelal het idee dat zelfzwichting alleen hún erfgoed is. Uw bloedeigen molenblad is er per slot van rekening niet voor niets naar vernoemd!

Numer 21 (2004) van het blad *Molinologie*, het tijdschrift voor molenstudie van TIMS-Nederland/Vlaanderen is een themanummer over zelfzwichting in Nederland. De auteur Ton Meesters heeft een inventarisatie gemaakt van zelfzwichtende molens buiten Groningen, Friesland en Drenthe. Alleen dit is al een belangrijk en zeer te waarderen resultaat van spitwerk in archieven. Aan de inventarisatie per provincie gaat een chronologische beschrijving vooraf van de manier waarop het nieuws over de voordelen van het nieuwe zwichtstelsel rond de vorige eeuwwisseling doordrong in de andere provincies. Dit proces is wederom een bewijs van de stelling dat molenaars, net als andere mensen, in eerste instantie conservatief zijn tot overtuigend bewezen is dat een verandering (investering) geld oplevert.

In het weekblad(!) *De Molenaar* is in 1902 een uitgebreide discussie gevoerd met vragen om informatie en uitleg over de voor- en nadelen van zelfzwichting. De aanleiding was een ingezonden brief van molenaar H.A. Vosman te Leeuwarden die in 1901 zelfzwichting had laten

aanbrengen op zijn molen *Het Lam*. Het was hem opgevallen dat in het midden en zuiden van het land de voordelen van dit systeem kennelijk onbekend waren: "...de meeste molenaars in het zuiden des lands nog niet of sommigen zelfs nog geheel niet de zelfzwichting kennen; terwijl in Friesland en Groningen elke molen van enige betekenis van zelfzwichting voorzien is." In Brabant had men dus nauwelijks een idee wat zich in het noorden op molengebied afspeelde. De communicatie verliep naar de maatstaven van nu nog erg traag: in hoofdzaak per brief en voor de onderhavige kwestie via het vakblad *De Molenaar*. Een en ander leidt tot een excursie in augustus van dat jaar naar Friesland. Vijf personen vertrokken, per stoomtrein uiteraard, op 15 augustus om 8.51 uit Breda met een kaartje tegen vakantietarief (ook toen al) à 2 gulden, enkele reis. De aankomst te Leeuwarden was om 4.34 (de 24-uurs notatie was nog niet gebruikelijk, evenmin als de dubbele punt). Onderweg via Arnhem en Zwolle groeide het gezelschap aan tot 16 personen. In een verslag in *De Molenaar*, van 20 augustus reeds, heet het:

... De persoonlijke kennismaking met de Friese collega's was van dien aard, dat ik hoop dat zij van geslacht tot geslacht moge voortduren. ... Friesland en zijne bewoners was ons totaal onbekend, doch ik kan verklaren dat de kennismaking in alle opzichten zeer aangenaam is geweest. De reis is in alle opzichten

geslaagd te noemen en weldra zal men ook in N.-Br. de zelfzwichting wel zien verrijzen. Dat alles is te danken aan ons Vakblad, aan den Molenaarsbond, die ons verenigde, aan de samenwerking! Wij roepen uit: Leve de Friese collega's, leve de samenwerking! Dankend voor de opname, LUCAS MANDERS

Op één punt is die mening zeer actueel: de samenwerking (in wording in het Groningse). Maar, de eerbied voor de redactie en de nederigheid van de schrijvers van ingezonden brieven... kom daar nu nog eens om: tegenwoordig moet de redactie van *De Nieuwe Zelfzwichter* haast smeken en bidden om kopij.

Op 27 augustus zien we nog een fraai voorbeeld van de toenmalige omgangsvormen:

Mijnheer de Redacteur,
Wil mij s.v.p. een plaatsje afstaan in »de Molenaar« voor het volgende: Geachte collega's, gij allen getrouwe lezers van »de Molenaar«, zult in het nummer van 6 Aug. wel gezien hebben de uitnodiging van onze geachten collega L. Manders te Drunen...
...
En u, mijnheer de Redacteur, dankend voor de opname,
Hoogachtend,
W.A. MARTENS. Raamsdonksveer.

In hetzelfde nummer is er nog een enthousiast verslag:

... ons in Arnhem gelegenheid werd gegeven eenige ogenblikken in de stad door te brengen. ... ook niet vergeten de inwendigen mensch te versterken. Dat er natuurlijk ook nog aan een kleine versnapering gedurende de lange reis, zoowel in vasten als in vloeibaren vorm gedacht werd spreekt vanzelf. ...
Zondagmiddag... namen nu de reis over Amersfoort en Utrecht... naar Breda, uiterst voldaan en vriendelijk

dankbaar over de hartelijke ontvangst
onzer Noordelijke broeders.

F. Diekmans,
Molenaar, Beek bij Breda.

De terugreis ging via Zuidhorn om
in Noordhorn een bezoek te kunnen
brengen aan molenmaker Schoon-
wirde. Daar bestelt M. Pals een zelf-
zwichting voor zijn molen te Prin-
cenhage – de hoogste van
Nederland: stelling op 80 voet en
een vlucht van 96 voet. Het verslag
van W.A. Martens meldt dat daar
eerstdaags zal worden begonnen
met het doorboren van de as.
Iets eerder dan de excursie was
M. Kock van *De Arend* in Terheijden
van een bezoek aan de *Fortuna* in
Noordhorn (wordt nu *De Fortuin*
genoemd) teruggekomen met een
positief getinte beschrijving (De
Molenaar, 6-8-1902).

Koren- en pelmolen *Fortuna*, oudst
bekende opname (ca. 1910)
Uit het besproken tijdschrift (collectie De Hol-
landsche Molen)

Opvallend is dat na de excursie
namen meestal voluit worden ver-
meld terwijl ervóór de ingezonden
brieven 'ondertekend' werden met
A. en B. (of zelfs X.). Toen er alleen
nog maar verhalen van horen zeg-
gen uit verre streken waren, wilde
men blijkbaar niet graag worden
aangezien voor nieuwlichter! Maar

ook als het mis gaat verschuilt men
zich in de anonimiteit. Op 28 decem-
ber 1904 schrijft X. een uitgebreide
verhandeling over zelfzwichting
onder de titel *Zelfzwichting, prutwerk*.
Hij verhaalt naar aanleiding van een
ongeluk op een molen in Oosterhout
met de daar recent aangebrachte
zelfzwichting (een versie van) de
introductie van het systeem. De tekst
is te mooi om een citaat achterwege
te laten:

...In het jaar 1890 arriveerde in de
prov. Gron. uit Duitschland een Gro-
ninger molenaarsknecht, die ver-
scheidene jaren in Duitschland op
korenmolens gewerkt had. Deze man
vertelde dat men daar molens had
met houten zeilen die van zelf zwich-
ten, van molenkappen die zonder
menschelijke hulp bij de minste
windverandering kruiden, van liften
waarmee men maar zoo opwaarts
ging en het moeilijke traploopen dus
gansch overbodig maakte, van andere
soorten steenen en van ander soort
ijzerwerk, enz. enz. Deze man (waar
hij zich thans ophoudt is mij onbe-
kend maar zijn naam herinner ik me
nog zeer goed) sprak volgens velen
orakeltaal. ...

Het tij van weifelen en twijfelen
keert in het voorjaar van 1891 als

...de groote koren- en pelmolen van
den Heer W. te U. afgebrand en besloot
deze heer zijn nieuw te bouwen geheel
naar de eischen des tijds in te richten,
waartoe in de eerste plaats zelfzwichten
en zelfkruien behoorde.

We weten nu dat het de molen van
K.E. Welt te Usquert was; de molen
werd herbouwd door Christiaan Bre-
mer te Middelstum. Een andere *early*
adopter was B. te W.N. (J. Bouwman
te Westernieland).

Naar aanleiding van een verslag van
een bezoek van een zevental Noord-
hollandse molenaars aan Vosman te
Leeuwarden schrijft J. Helder, olie-

slager te Vierverlaten, op 15-10-1902)
over de praktijk met zelfzwichtende
molens. Hij heeft ervaring sinds 1892
en vanwege de zwaardere belasting
van het gevlucht raadt hij ijzeren
roeden aan voor zelfzwichterij, hoe-
wel hij zelf houten roeden heeft.

Het is verleidelijk meer Groningse
details te citeren, maar dat is niet
netjes tegenover de auteur en het
blad *Molinologie*. Ondanks de afwe-
zigheid van Groningse molens in de
inventarisatie is dit themanummer
van *Molinologie* zéér de moeite
waard voor molenliefhebbers in
onze provincie vanwege de belang-
rijke rol van Groningers in de
geschiedenis van de zelfzwichting.

J.C. van Driel

Nederland en Vlaanderen

Abonnement *Molinologie*: € 12 per
jaar; een los nummer 21 (2004) is à
€ 8 te bestellen bij:

T. Oosterhuis (034-6213911), Hond-
sdrif 17, 3738 TB Maartensdijk
(tjerk.oosterhuis@raketnet.nl)
Postbank 6104927 o.v.v. het
gewenste.

(Het lidmaatschap TIMS-NI/VI à
€ 15 is alleen mogelijk in combinatie
met dat van TIMS International)

Een los nummer is ook verkrijgbaar
bij het molenbureau.

Groninger Molenweekend 2004

Er was eens een Groninger Molenweekend waarvoor, blijkens een lijst in *De Nieuwe Zelfzwichter* 04/2, een kleine 25 molens opgegeven waren dat ze zouden deelnemen. Da's 25 à 30 procent van de 83 molens in de provincie Groningen.

Op zaterdagmorgen 12 juni reed ik naar Onnen; via de Dorpsweg en het Bikspad kun je nog enkele kilometers met de auto over een pad om bij poldermolen *De Biks* (48)[33] te komen. De wimpel wappert wel maar ondanks de westenwind bft 4 à 5 en de zonneschijn draait de molen helaas niet.

Ik parkeer de auto achter het woonhuis en ga de molen in. Daar zie ik een ijzeren koningspil met een gietijzeren vliegwiél dat – naar het idee Dekker – drie poelies aandrijft waaronder verticale schroefpompen zitten die op windkracht water uit de polder moeten pompen.

Er is niemand om mij te woord te staan dus ga ik onder het lint door om naar de kap te gaan. Daar is een conische bonkelaar te zien die mij bekend voorkomt (van de dorpspolder Waardenburg). Er is een stalen bandvang en de bovenas is van de Prins van Oranje (1894), van gietijzer dus.

Via binnenwegen die ik nog niet eerder gereden heb, kom ik bij de A28. Eronderdoor en rechtsaf bereik ik dan *De Witte Molen* (49) van Glimmen [34] die net gerestaureerd is en nu naast zelfzwichting ook fokwieken heeft. De rondgaande ketting is vervangen door twaalf kruipalen.

Molenaar Piet van Tongeren is in de kap bezig maar vertelt mij graag over het verloop van de restauratie. De voeghouten zijn nu van bilinga. Ze hadden eigenlijk vanwege het voeghoutenkruiswerk aan de onderzijde rondgeschaafd moeten worden opdat het vet beter tussen kruiring en voeghout terecht zou komen om het kruien gemakkelijker te maken. De vijzel kan nu wel uit zijn werk gezet worden, wat voorheen niet het geval was.

Omdat de lijst in *De Nieuwe Zelfzwichter* geen andere molens vermeldt waar ik nog niet geweest ben, besluit ik naar huis te gaan.

De Westerse Molen (93) [59] is door mijzelf via een fax opgegeven voor opening op zondag 13 juni. Toch ben ik veertien dagen daarvoor nog gebeld of ik meedeed want Gea Geertsema had noch van de Slochter Molenstichting noch van de Molenstichting Oldambt een opgave gekregen. Hoe dan ook: bij een buiige noordwestenwind draai ik met zestig enden. In verband met de droogte kan ik geen water uitslaan.

Er kwamen slechts drie bezoekers op deze dag, maar ik heb wel mijn bijdrage geleverd aan het Groninger Molenweekend!

Ik heb twee voorstellen:

- Wil elke vrijwillig molenaar het tweede weekend van juni vrijhouden zodat de molen tenminste op zaterdag of zondag open kan zijn?
- Vanuit het molenkantoor zou al in januari een bericht verzonden moeten worden met het verzoek de molen te openen in het Groninger Molenweekend. De verzamelde opgaven en aankondigingen kunnen dan op tijd op internet en in de molenbladen gepubliceerd worden.

De bladen *Molens* en de *Gildebrief* verschijnen in maart zodat liefhebbers zonder internet nog tijdig kunnen plannen of ze wel of niet deelnemen aan het Groninger Molenweekend.

Verstild verleden (48)

Een paar maanden geleden viel mijn oog bij de inbrengwinkel te Veendam op een op spaanplaat geplakte molenfoto in een grote bak. Een prijsplakker is niet erg tactisch aan de voorzijde geplakt. Ondanks het feit dat ik niet zo'n fanatieke molenfoto-verzamelaar ben als vroeger, kon ik voor de vijftig cent die de sticker aangeeft, de ietwat gedateerde foto niet laten staan. Altijd goed voor het molenarchief in Veele, bedenk ik me.

De Dellen in 't Waar (voor de duidelijkheid is de sticker vergroot)

Foto: Onbekende fotograaf

De poldermolen bij Wedderbergen, was mijn indruk, want de boompjes rond de molen leken me 'zandgrondachtig', maar met de nieuwe aanwinst onder de arm op weg naar de kassa, realiseerde ik me dat deze molen met riet gedekt is. Misschien *De*

Dellen was mijn tweede ingeving en tegelijk bedacht ik een leuke kop, 'Molen van Lemminga voor vijftig eurocent te koop', maar ja we zitten nu eenmaal vast aan de titel *Verstild Verleden*! Omdat ik het toch een leuke foto vond voor *Verstild Verleden* werd de aanwinst meegenomen naar de redactievergadering en daar werd mijn vermoeden na vergelijking van foto's, bewaarheid. Ik had voor vijftig cent een ietwat gedateerde foto van *De Dellen* op zijn oude standplaats te 't Waar aangeschaft.

De Dellen werd in 1855 gebouwd door het gelijknamige waterschap en de molen bemaalde oorspronkelijk 241 hectare landbouwgrond. De vlucht bedroeg maar liefst 23,50 m en er werden twee vijzels aangedreven.

De Dellen zag er vroeger anders uit dan nu. Dit feit constateer ik na restauraties helaas wel eens vaker. In 1986 werd de molen grondig gerestaureerd en

De Dellen te Scheemda

Foto: D.J. Tinga

verplaatst naar het Termunterzijldiep bij Nieuw-Scheemda. De restauratie en verplaatsing was deels ook een metamorfose.

Voor de vergelijking plaatsen we de oude en nieuwe situatie naast elkaar. Goed, de stroomlijnneuzen zijn niet meer – te duur, zal het argument geweest zijn. De kraag onder het potdeksel is ook niet meer, de molen lijkt hierdoor korter. De kraag was zeer waarschijnlijk een noodoplossing tegen het doorslaan van de muren, maar wel karakteristiek. Het prachtige boogvormige kozijn heeft plaats gemaakt voor

gietijzeren stalraampjes. Daarentegen kreeg de romp een raampje waardoor de lange donkere jas wordt doorbroken. Voor al deze aanpassingen zijn argumenten te bedenken, maar of deze argumentatie altijd de juiste is, roept bij mij twijfels op. De aanpassing van een molen na een restauratie is geen incident. Ga op een regenachtige zondagmiddag de molenfoto's in je collectie maar eens vergelijken. De schrik slaat je om de oren! Of juist op de ogen... en dan praten we nog niet eens over veranderingen in het binnenwerk of aan kapconstructies. Vaak zijn het maar kleine details, maar toch...

H.A. Hachmer

Molenprikbord en 25 jaar Zelfzwichter

Tijden veranderen en de tijd lijkt te vliegen. Al meer dan 15 jaar bij de redactie. 'Je wordt ouder papa...' Toen ik bij de redactie kwam, waren de molennestors (als ik ze zo mag noemen) W.O. Bakker en C.E. van der Horst nog actief bij de Zelfzwichter. Zij konden putten uit een enorme privé-verzameling aan molenfoto's en bijbehorende documentatie. Een verzameling die je heden ten dage nooit meer bij elkaar zult krijgen. Beiden

C.E. van der Horst in zijn werkkamer (december 1998)

waren gedreven en elk op hun eigen manier met molens in aanraking gekomen.

Een ieder die bij de Zelfzwichter betrokken was, had een eigen verhaal van hoe hij ooit molenbesmet was geraakt. Bij mij was het meer toeval. Mijn broer begon aan de cursus vrijwillig molenaar, maar hij kreeg het te druk met de ombouw van zijn nieuw aangeschafte romantische boerderijtje met iets teveel achterstallig onderhoud. Als 16-jarige besloot ik daarom maar mijn geluk op molen *Windlust* te Noordwolde te beproeven. Ook ik kreeg het al snel te druk, maar dan als student in Groningen. Voor een afstudeerwerkstuk had ik onderzoek gedaan naar een huis in Wehe den Hoorn. Het was ooit van een molenaar geweest en dat 'was dus wel iets voor Hendrik'. Een artikel over Klaas Stuivinga rolde uit de typemachine en het stuk leek me ook wel iets voor de Zelfzwichter. In nummer 1 van het jaar 1987 werd het artikel geplaatst. Nog geen half jaar later zat ik in de redactie. De vergaderingen begonnen toen ook stevast met het uitwisselen van allerlei molennieuwtjes. Bakker en Van der Horst konden zo wel de avond vullen en tussendoor werd nog redactiewerk verricht. Beiden verkeerden regel-

matig 'in het veld' en de artikelen vloeiden bij hen als het ware uit de pen. Zelf zat ik in die tijd nogal eens in het archief en ook daar duikelde ik soms wel aardige feitjes op. Henk Berends was overigens, ondanks het feit dat W.O. Bakker ook vrijwillig molenaar was, toch dé molenaar in het gezelschap en bovenal 'de jongen' van de automatisering. Ondanks allerlei aansporingen om toch eens met het gemak van de computer kennis te maken bleven Van der Horst en Bakker de aloude typemachine trouw. Ook anderen leverden keurig getypte en soms zelfs nog handgeschreven epistels aan. Alles werd door de redactie bewerkt en opnieuw uitgetikt. Op de achtergrond werd door Martin van Doornik gewerkt. Hij moest alle door ons aangeleverde stukken tot een drukklare brei verwerken en met veel plak en knipwerk gelukte het hem om de Zelfzwichter in elkaar te krijgen. Ook Martin moest eerst niets van de computer weten, maar ook hij is nu volgens mij, evenals Van der Horst gezwicht voor het nieuwe tijdperk. De redactie met daarin ook nog Piet van Dijken wist bijna elke keer weer een goed gevulde en lezenswaardige Zelfzwichter uit te brengen. Bernard Dijk en zijn vrouw zorgden

Het muldershuis van de familie Dijk was jarenlang het centrum van de Zelfzwichter-productie

Foto: D.J. Tinga, Winsum

er altijd voor dat alles verzendklaar werd afgeleverd en Piet van Dijken zorgde voor het contact tussen Dijk en de PTT. Adreswikkels werden in het begin zelfs nog met de hand beschreven.

Met de drukkers liep het niet altijd crescendo. Regelmatig kwam het voor dat we bleke en vage exemplaren op de deurmat zagen ploffen. Ook mankeerde er nogal eens wat aan de foto's, ondanks allerlei vooroverleg. Een steeds weer terugkerend probleem op de redactievergadering was de aanlevering van kopij. Lezers gingen en gaan er blijkbaar van uit dat de redactieleden het blad wel vol schrijven en met de wandelende almanakken Van der Horst en Bakker in ons midden was dit inderdaad vaak geen probleem, maar het volschrijven van een blad is eigenlijk niet de taak van een redacteur. Natuurlijk hadden we altijd wel artikelen achter de hand en anders verzonnen ondergetekende of Bakker en Van der Horst wel weer een hoofdartikel, maar toch, de lezer werd blijkbaar verwend. De vormgeving van de Zelfzwichter werd telkens iets aangepast. Uiteindelijk ontstond *De Nieuwe Zelfzwichter*, iets waar we met zijn allen toch wel erg naar uit zagen. Met een rondvaart op het Paterswoldsemeer werd de nieuweling ten doop gehouden. Jammer genoeg besloot Van der Horst er na jaren van schrijven mee op te houden. De boekenrubriek was dankzij Van der Horst elk kwartaal goed gevuld. Door ziekte was de heer W.O. Bakker al eerder afgevallen en daarmee kwam een eind aan een lange reeks van historische artikelen van zijn hand. Met een wel erg kleine redactie bestaande uit ondergetekende, Henk Berends en Gea Geertsema werd de *Nieuwe Zelfzwichter* voort gezet. De rubriek *Verstild Verleden* ontstond al in 1992 en de nieuwe rubriek *Molens on line* moest het blad naast *Molennieuws* drie vaste items geven.

Als redactie probeerden we af en toe ook wel eens te experimenteren. Henk Berends kwam op het idee om een collega van hem, R. Halma, molencartoons te laten tekenen, maar de soms ietwat sarcastische tekeningetjes werden niet door eenieder op prijs gesteld. Zelf wilde ik ooit een vaste rubriek maken over vrijwillig molenaars, althans die vrijwilligers die in de *Nieuwe Zelfzwichter* bij Molennieuws wat minder vaak aan bod komen, maar het bleef bij nummer 1. Vrijwilligers bleken minder spraakzaam en het bleek toch wel erg tijdrovend om afspraken te maken. Bovendien had ik besloten om juist nu eens de iets minder bekende molens naar voren te halen. Af en toe verschenen er ook kleurenfoto's in het blad, maar dit lieten de financiën eigenlijk niet toe. Molennieuws werd en wordt met wisselend succes gevuld. Helaas zijn het vaak, zoals reeds gezegd, wel altijd dezelfde vrijwillig molenaars die de nieuwtjes (moeten) leveren. Hierdoor kan er bij de lezer wel eens de indruk ontstaan dat er slechts een paar vrijwilligers actief zijn in de regio.

Het werk op de redactie is overigens dankzij de komst van de computer wel sterk veranderd – geen tipp-ex meer. Niet meer allerlei artikelen opnieuw

uittikken; nee het merendeel komt nu gewoon per e-mail. Het computertijdperk bracht ook zijn nadelen. Foto's gemaakt op kleine 1 miljoen pixels camera's komen binnen, maar deze zijn vaak te onscherp voor de drukker. Gelukkig ontwikkelt de techniek zich razend snel en worden de betere camera's ook razendsnel goedkoper. Met de komst van computers in bijna elke huiskamer en het gemak van e-mail en de digitale camera zou je haast denken dat de redactie wordt overspoeld met nieuwtjes, maar niets is minder waar. Nee, zelfs het tegenovergestelde is merkbaar. Er wordt blijkbaar steeds minder geschreven en mensen zoals Van der Horst en Bakker moeten blijkbaar met een lampje worden gezocht. De moderne mens is blijkbaar liever actief achter de computer en surft zich suf.

We chatten wat af met zijn allen en geloof het of niet, maar een slimme jongen of dame is ooit op het idee gekomen om gelinkt aan startpagina.nl – ja, ja, ik weet het, ik ga nu even abracadabra spreken voor de gelukkigen die zich nog computeranalfabeet kunnen noemen – een prikbord te maken. Niet één prikbord, maar honderden prikborden zijn er, elk met een eigen aanhang. Prikborden voor begonia-

Startpagina prikbord - molen.pagina.nl

Adres: <http://www.prikbord.nl/list.php?f=355>

Prikbord van molen.pagina.nl

Prikbord van de molen.pagina.nl

[Naar beginpagina](#) | [Bericht plaatsen](#) | [Inkopen](#) | [Zoeken](#) | [Alle merken als gelezen](#) | [Hulp](#) | [FAQ](#) | [Log in](#) | [Vorige 50 berichten](#)

Onderwerpen	Auteur	Datum
☐ 20 jaar Molenvrienden Land van Cuijk nieuw	Molenvrienden Land van Cuijk	24-02-2005 23:10
☐ Provinciaal Zeeuws Molenboek nieuw	Tom	24-02-2005 21:57
☐ Re: Provinciaal Zeeuws Molenboek nieuw	Bart Hoofs	24-02-2005 22:16
☐ Re: Provinciaal Zeeuws Molenboek nieuw	leo middelkoop	24-02-2005 22:42
☐ Re: Provinciaal Zeeuws Molenboek nieuw	Camiel	25-02-2005 00:06
☐ Re: Provinciaal Zeeuws Molenboek nieuw	H.Noot	25-02-2005 16:24
☐ vlaggetjes nieuw	henry	23-02-2005 19:36
☐ Re: vlaggetjes nieuw	Rob Simons [info]	23-02-2005 19:43
☐ Re: vlaggetjes nieuw	Johan Ottevanger [info]	23-02-2005 20:03
☐ Re: vlaggetjes nieuw	Johan Ottevanger [info]	23-02-2005 20:06
☐ Re: vlaggetjes nieuw	remco	23-02-2005 21:42
☐ Re: vlaggetjes nieuw	NN	24-02-2005 12:02
☐ Re: vlaggetjes nieuw	remco	24-02-2005 13:59
☐ Re: vlaggetjes nieuw	Herman	24-02-2005 17:05
☐ Re: vlaggetjes nieuw	van vliet	25-02-2005 18:08
☐ Re: vlaggetjes nieuw	klaas zaal	23-02-2005 23:08
☐ Re: vlaggetjes nieuw	WvdA	23-02-2005 23:39
☐ Re: vlaggetjes nieuw	Rolf	24-02-2005 17:40
☐ Re: vlaggetjes nieuw	aad schouten	24-02-2005 19:19
☐ Re: vlaggetjes nieuw	Martin E. van Doornik	25-02-2005 08:00
☐ Re: vlaggetjes nieuw	Rolf	25-02-2005 08:47
☐ Re: vlaggetjes nieuw	Mario Collombon	25-02-2005 09:12
☐ Re: vlaggetjes nieuw	jvdp	24-02-2005 00:35
☐ Re: vlaggetjes nieuw	Tom	24-02-2005 12:40
☐ Re: vlaggetjes nieuw	David	24-02-2005 14:07
☐ Re: vlaggetjes nieuw	Mario Collombon	24-02-2005 14:20
☐ Re: vlaggetjes nieuw	Gerben D. Wijnja	24-02-2005 18:43

kwekers, Opel-liefhebbers, film liefhebbers en voetballiefhebbers om er maar een paar te noemen. Maar geloof het of niet, via de startpagina www.molen.pagina.nl kunnen we zelfs op een molenprikbord komen. (<http://pagina.nl> – klik op M – ga naar [molen](#), [discussie](#), [nieuws](#) en klik op [discussie](#) Het kan ook rechtstreeks met <http://www.prikpagina.nl/list.php?f=355>)

Prikpagina's op internet zijn vaak meer vermakelijk dan lezenswaardig. Vergelijk de berichtjes over het algemeen maar met de borrelpraat in het café en de algemene *social talk* tijdens de pauzes op het werk. 'Die en die voetballer speelt waardeloos. Die en die scheidsrechter deugt niet.' Op het molenprikbord doet men er soms niet voor onder. Het redactieteam van De Nieuwe Zelfzwichter krijgt er op die pagina ook wel eens van langs. Nu kan ik goed met (opbouwende) kritiek leven, maar slecht met kritiek van het kaliber 'de beste stuurlui staan aan wal', of praat van het type 'WE moeten dit' en 'WE moeten dat'. In praktijk zijn die WE toch weer dezelfde die de kooltjes uit het vuur moeten halen. Zin om te reageren op zo'n prikbord heb ik niet omdat het te anoniem en vaak te algemeen is. Bovendien roept de reactie van het moment vaak te emotionele en te ondoordachte reacties op. Toch denk ik wel eens als ik door het prikbord blader 'Jammer, waarom ontvangen we deze berichtjes niet op de redactie?' Zo riep een bekende molenfotograaf uit het noorden op dit forum dat hij als fotograaf is geweigerd bij de Nieuwe Zelfzwichter terwijl hij alom in den lande wordt gewaardeerd. 'Goh' denk ik dan 'heb ik die redactievergadering dan gemist?' Ik ken deze fotograaf ook als een goede fotograaf en we zouden graag van zijn diensten gebruik willen maken. Eenieder die zich als vrijwilliger wil inzetten voor De Nieuwe Zelfzwichter is immers welkom!

Op 27 september 2004 las ik een ander berichtje: 'Vandaag op mijn werk – een drukkerij – ben ik begonnen met het persklaar maken van het Groninger molenblad De Nieuwe Zelfzwichter. Het is er weer één met foto's en afbeeldingen in allerbelabberdste kwaliteit. Slappe lichtgrijze tinten en vaak onscherp. Hierbij kijk ik jaloers naar de prachtige foto's in Molenwereld.' Tot zover de schrijver. Er volgt verder nog een technisch verhaal en de vermelding dat hij meerdere keren, zelfs per aangetekende brief, de redactie op dit feit heeft gewezen. Wederom kan het me zijn ontgaan, misschien heb ik meer dan 15 jaar zitten slapen, maar een aangetekende brief is dan zeker door mijn mederedactieleden achter gehouden? Bovendien kent deze prik-

bordschrijver evenals eerder genoemde prikboardschrijver mijn mailadres. De schrijver weet overigens net zo goed als ik dat we met De (Nieuwe) Zelfzwichter altijd afhankelijk zijn van de inbreng van lezers, dus ook wat betreft de inbreng van lezersfoto's. Foto's die soms niet altijd even scherp zijn. De schrijver weet ook dat we, al zo lang als De (Nieuwe) Zelfzwichter bestaat, met de drukkers om tafel moesten zitten om de kwaliteit te verbeteren. Bovendien weet de schrijver dat je geen appels met peren mag vergelijken. Natuurlijk kunnen we de prijs van De Nieuwe Zelfzwichter gaan verhogen naar € 45. Natuurlijk kunnen we schrijvers van artikelen auteurvergoedingen gaan geven en onkostenvergoedingen betalen, maar helaas zit dit er niet in. Bovendien kunnen we geen acquisiteur in dienst nemen om adverteerders te werven. Ook wij willen graag in fullcolour uitkomen, maar ook dat zit er voorlopig financieel gezien niet in.

Op het zelfde molenprikbord stelt een andere schrijver: 'Ik wil sowieso stellen dat ik de kwaliteit van de Zelfzwichter en ook sommige andere bladen de laatste tijd achteruit zie gaan. Als je de oude Zelfzwichers er bij haalt dan springen je de tranen in de ogen bij de nieuwe'. Ook hier mijn weerwoord. De schrijver heeft er blijkbaar nooit bij stilgestaan dat alle regionale molenbladen door een klein groepje vrijwilligers worden samengesteld. Ik ken zelfs molenblaadjes waar men met een nog kleiner redactieteam de eindjes aan elkaar moet schrijven! Waar men ook elke dag met smart naar de brievenbus en de Inbox van de computer kijkt. Waar het kwartaal ook voorbij lijkt te vliegen en men alweer een nieuw nummer zinvol moet vullen met de weinige artikelen die binnen zijn gekomen. Ik zou deze schrijver en ook de twee andere prikboardschrijvers willen vragen om (weer) zitting te nemen in de redactie. Op die manier kunnen we gezamenlijk positief bijdragen aan het leesbaar houden van De Nieuwe Zelfzwichter. Zet gezamenlijk de schouders eronder en kijk niet vanaf die spreekwoordelijke zijlijn toe! De Nieuwe Zelfzwichter zou het visitekaartje moeten worden voor de gezamenlijke Groninger molenorganisaties. Roep nu, als het puntje bij het paaltje komt nu niet dat het aan tijd ontbreekt, ook bij mij ontbreekt het al sinds 1987 aan tijd, maar het zijn wel 18 jaar geweest die ik met heel veel molenplezier en heel leuke collega-redactieleden heb gevuld en dat nemen alle prikboardschrijvers, met de molen al dan niet strak aan de ketting, me nooit meer af.

AGENDA

Voor de pelcursus op 23 april zijn nog enkele plaatsen beschikbaar.
De cursus gaat **NIET** door op 12 maart en 9 april!

12 maart	Friese molenaarsdag (zie: <i>Ander molennieuws</i> in nummer 2004/4)
15 maart	Ledenvergadering GVM-afd. Gr. met de Opleidingsraad (19:30 uur, Mercure Accor Hotel, Haren)
19 maart	Algemene vergadering De Hollandsche Molen (Koninklijk Instituut voor de Tropen, Amsterdam)
20 maart (zondag)	(NIEUWE DATUM) Westbrabantse Molendag (0161-225714)
2 april	Jaarvergadering Gilde van Vrijwillig Molenaars, Arnhem
9 april	Voorjaarsvergadering GVM-afd. Gr. (14:00 uur, locatie wordt nog bekend gemaakt)
15 april	Receptie Douwe van der Zee (Café Vaatstra te Zuidwolde; zie pagina 2)
21 april	Voorjaarsvergadering Vereniging Vrienden van de Groninger Molens
23 april	Pelcursus (zie onder de agenda in nummer 2004/4)
7 en 8 mei	Molenfilms in het Veenkoloniaal Museum, Veendam (13:30 en 15:00)
14 mei	Nationale Molen- en Gemalendag
16 mei (Pinkstermaandag)	Deutscher Mühlentag (11:00 – 16:00 uur)
21/22 mei	Afsluiting <i>Goliath</i> -actie; feestelijke heropening (zie pagina 14)
11/12 juni	Groninger Molenweekend
26 juni	Westlandse Molendag (zie: <i>Ander molennieuws</i>)

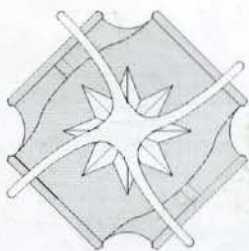
Open dagen Oostgroninger Molens

1 mei (zondag)	<i>Westerse molen</i> te Nieuw Scheemda
5 mei (Hemelvaart)	<i>Noordstar</i> in Noordbroek
7 mei	<i>De Onrust</i> in Oude Pekela
14 mei	Nationale Molen- en Gemalendag
21 mei	Molens in Winschoten
28 mei	<i>Vestingmolen</i> in Bourtange
4 juni	Molens in de gemeente Bellingwedde (1)
11/12 juni	Groninger Molenweekend
18 juni	<i>De Dellen</i> te Nieuw Scheemda
25 juni	<i>De Liefde</i> te Uithuizen
2 juli	<i>De Noordermolen</i> in Noordbroeksterhamrik
9 juli	<i>Noordstar</i> in Noordbroek
16 juli	<i>De Onrust</i> in Oude Pekela
17 juli (zondag)	<i>Westerse molen</i> te Nieuw Scheemda
23 juli	<i>De Liefde</i> te Uithuizen

(1) De molens in de gemeente Bellingwedde zijn: *Veldkamp's meuln* in Bellingwolde, *Nieman's meuln* in Veelerveen, *De Korenbloem* in Vriescheloo, poldermolen *Weddermarke* te Wedderbergen en de spinnenkop te Wedderveer.

Vaste molenopenstellingen

Delfzijl	Molen <i>Adam</i> is elke zaterdag van 14:00 – 17:00 uur open.
Farmsum	<i>De Aeolus</i> is elke dinsdag- en donderdagmiddag open (m.u.v. de schoolvakanties).
Garsthuizen	<i>De Hoop</i> is open op zaterdagmiddag en incidenteel op zondag (0595 – 552223).
Leegkerk	<i>De Jonge Held</i> is iedere tweede zaterdag en zondag van de maand open, of na afspraak met molenaar Hilbrand Hut: (0594) 549709.
Niebert	De zeskante korenmolen te Niebert is open op zaterdag van 13:30 tot 17:00 uur, of na afspraak met molenaar Broekema: (0594) 549989.
Nieuw Scheemda	<i>De Dellen</i> is elke maandagavond tot zonsondergang open.
Ten Boer	<i>Bovenrijge</i> is iedere zaterdag van 9:00 tot 12:00 uur open
Uithuizen	<i>De Liefde</i> is elke dinsdag en donderdag van 10:00 tot 16:00 uur open.
Uithuizermeeden	<i>De Goliath</i> is elke zaterdag en zondag van 13:30 – 17:00 uur open.
Vriescheloo	<i>De Korenbloem</i> is elke zaterdag en zondag van 10:00 tot 16:00 uur open.

VERENIGING VAN VRIENDEN VAN DE
GRONINGER MOLENS

STICHTING DE GRONINGER MOLEN

GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

